

Šiame numery

Maskva apgaudinėja pasaulį mirtina klasta.
Knyga gina tautos gyvastį.
Motiejus Valančius po 100 metų.
Prano Visvydo eilėraščiai.
Ateina jauna dainininkė.
Nauji šokėjai ir nauja programa.
Clevelando vyrų okteto koncertas.
Pradedu ir baigiu Leninu.
Mitologinių deivių globoje.
Nauji leidiniai.
Spygliai ir dygliai.

JUOZAS KRALIKAUSKAS

Ne vien lūpomis, o tikrai dėkinga širdimi sakau:
 Ačiū Draugui — mano šešių romanų išleidėjui;
 Ačiū Jury Komisijai — rašytojams Danutei Brazytei - Bindokienei, Povilui, Gaučiui, Kestui, Girmiui, Eglei Juodvalkytei ir Anatolijui Kairiui;
 Ačiū mecenatui Zigmui Umbražūnui, išmoningam žurnalistui ir didžiam keliautojui;
 Ačiū jums visiems, čionai susirinkusiems.
 Martyno Mažvydo pagrindinė idėja — lietuviška knyga brolius ir seseris ves į tiesą bei šviesą, juos gins ir gelbės. Todėl mūsų raštijos pradininkas pirmojoje knygoje paliko paminklinius žodžius:

Brailė, seseris, imkiet mani ir skaitikiet
 Ir tatau skaitidami permanikiet.
 Diena ir nakti preg saves mani laikikiet
 Ir nekada manes nog jūsu neatmeskiet.

Pasidairykim, kiek nūnai mūsų išsivijoj atgarsio į šiuos žodžius. Kiek ištikimybės mūsų širdyse? Knygos bene tirptė tirspta nuo lentynų?

1946 metais Wiesbadeno stovykloje girdėjau sakant: "Man knyga mažne kaip duona. Nesu prantu, kaip aš galėčiau gyvent be knygu ir laikraščių. Gi būč lyg žuvis be vandens". Iš tikro, ji ar ne kasdien matydavau skaitantį. Ir ne sykį smilktelejo galvon: kama kur jis beatspirs, niekur nebus atplėšęs nuo Lietuvos. Jam lietuviška knyga ar laikraštis — tarsi mažutė Lietuvėlė.

Nūdie tas lietuvis Auksiniuose Vakaruose. Ir ko tik nenuvirtau užgirdęs: jis lietuviškų knygų

Kalba, pasakyta "Draugo" dvidešimto penktojo romano konkurso laureatui Juozas Kralikauskas užbaigtuvėse — premijos įteikime š. m. kovo mėn. 28 d. Jaunimo centre, Chicagoje.

nesių jis užgrobia valdžią. Atstovų rūmus išvaiko karinės pajėgos.

Man galima prikišti, kad tai įvyko seniai — perversminio kaktaklismo metu. Betgi visai neseniai kitoje Europos dalyje, būtent Portugalijoje, ponas Cunhašas, kitas fanatiškas totalistas, prisiekė, kad jis niekada savo krašte neleis demokratinės vyriausybės. Po nepavykusio pučo dabar jis — karštas politinio pluralizmo gynėjas.

Tuo atžvilgiu ponų Berlinquero ir Plissonier taktinė demagogija, suvažiavime taikytoji paprastiesiems ir blogai informuotiems klausytojams, mūmųse gali išsiskirti tikrai abejingumą ir pasibaurėjimą. Mes tvirtiname ir prisimam už tai sau atsakomybę, kad visos kalbos, priesaikos ir sutartys, kurias pasirašo totalistinė mafija, yra visiškai be turinio ir tarnauja tik tam, kad pridengtų eventualų karinį ar ideologinį užpuolimą.

XXV-sis suvažiavimas buvo politinio šešėlių teatro suvažiavimas, kurio maras dvokia iš tolo.

Sulietuvino dr. J. Labutis

KNYGA GINA TAUTOS GYVASTĮ

O broliai ir vėl juodvarniais išlekia

"Draugo" dvidešimto penktojo romano konkurso laureatas rašytojas Juozas Kralikauskas kalba konkurso jubiliejineje šilkmėje, Jaunimo centre, Chicagoje, š. m. kovo mėn. 28 d. Nuotr. V. Noreikos

jau nei perka, nei skaito. Laikraštį vieną prenumeruoja, bet ir šio ne kiekvieną nr. akim pemetą. Anot jo: "Tai kad to laiko, žinot..." Jo atžalos susituokę su kitataučiais: jų šeimos ne lietuviškos, o amerikietiškos.

Agi kada šis buvo turtingesnis: anuomet Wiesbadene, skaitydamas prie Rheino, ar čionai, būdamas "vertas" bene trečdali milijono dolerių? Ar gal tenai — tėvų sodyboj tarp miškų. Gal tenai — regėdamas kiškių pėdas baltajame sniege...

Lietuvių spausdintas žodis stabdo išsivijoj asimiliaciją. Gina tautines vertybes ir savitumą. Itai goja ir tvirtina kultūrinę autonomiją. Padeda objektyviau reaguoti, kritiškiau priimti, sąmoningiau susivokti kultūrinę sąveiką. Apsaugo nuo aklo męgdžiojimo ir menkavertiškumo komplekso.

Nemažai brolių ir seserų čionai kartoja bajorų-šlėktų nelabystes. Šlėktos neimė ir rankas lietuviškos knygos. Su savo vaikais gageno ne lietuviškai. Tuokėsi su kitataučiais. Daug dukrelių ištekėjo Raseinių Magdėms. Šlėktos savo pirkias vadino palociais, mūsiškiai — rezidencijom (regis

"Draugo" suaktyvinėje dailiojo žodžio ir dainos šventėje Jaunimo centre, Chicagoje, romano konkurso premiją įteikiant, sveikina mecenatas Zigmus Umbražūnas (kairėje) ir laureatas, rašytojas Juozas Kralikauskas. Nuotr. V. Noreikos

būtų valstybės galvos, gubernatoriaus ar vyskupo būstinė). Rezidencijoj įkurtuves laimina šampano ir konjako baterijom. Senovėj lietuvių įkurtuvių apeigoj pirkion pagarbai įnešdavo ugnį ir įkurdavo naujame židiny. Rasi, ir čionai kas įneš knyga: lietuvių ugnelė, Lietuvos bintėlį, mūsų kultūros žiburėlį. Eik eik, kur tau!

Begu galėjom Wiesbadene, Hanau ar Augsburgėje taip baisingai susapnuoti? Sakykite, kad brolis neims lietuviškos knygos ir rankas? Kad sūnėnų šeimos ne lietuviškai šnekės? Sakykite, kad dukterėčios Raseinių Magdėm užaugs? Kad anūkėliai kai kur jau spalvoti bus? Kad anūkėlės nemokės lietuviškai, kaip ir jų didžiaakės lėlės? Jeigu stovyklose būtų kana kas šitokias votis ir gangrenas paprasašaves, tikriausiai būtų buvęs apsauktas pamišėliu ar agentu...

Šlėktos vieni prieš kitus "galando" kirvius, kalavijus aštrius". Juodbėrių lėkdinami karietose su lingėmis, jie akis išdege nugarėm, niekingai tapdami trąša slavam, kurie, anot Vydūno, turi "daug tamsaus kraujo". Mūsų broliai irgi žaibuoja aštriais asmenim prieš saviškius, vieni kituose matydami maskvėnus, totorius, kazokus, turkus ar kitokius "barzdutus vyrus iš marių". O iš rezidencijų irgi kad skuba, kadgi lekia nervingi, isitempe, dažnas vaistais mažindamas aukštą kraujo spaudimą. Sakykite, bau gresia juoda diena? Sakykite, begu gali duonos pritrūkti? Egi gėrybių geismas juos gena, lyg akis išdegusius. Jau turi tiek ir aniek, betgi dreba dėl dolerio, miršta dėl dolerio. Ir nežino nei kada bus gana, nei kam galop paliks rezidencija ir šventoji banko knygelė...

Tai ir tenka užgirsti šykštūno gudragalviavimą: nei perku, nei prenumeruoju, nei skaitau — man jų visų akiratis per siauras: well, parapišis, provincinis, išgeto. Tai ir užgirstam pasiteisinimo gudragalvystę: esa, emigracijoj neįmanoma atsilaikyti ir išlikti. Išsivija, mat, vis tiek galop

ištirps. Girdi, nēr priemonių su laikyt nutautimą. Toks pasišmerkimas pražuvimui — akmuo po kaklu. Tai vėl ta laidotuviška giesmė, kurią pažįstam jau iš XVIII-XIX amžių sąvartos: kad lietuvių kalba suvis prie mirties; kad lietuvių tauta jau neturi ateities — likimas kaip prūsų: kad lietuvis — tai mirtininkas; kad Lietuva — tarsi didelė mirti pasmerktųjų kamera...

Zydai išsivijoj daugiau kaip du tūkstančius metų. Tačiau ne tik neištirpo, o šandie drebina pasaulį. Zydus per tūkstančius metų emigracijoj apgynę, išgelbėję ir galybėn išskėlė 39 knygos. Jas brangino, saugojo, laikė šventomis: šeimoj, sinagogoj, mokykloj ir bendruomenėj (kahal). Idant bendruomenės nesuskiltų ir neįskriktų, žymiausi rabinai V. a. užbaigė Talmudą: gyvenimo pagrindai pagal Mozės penkias knygas, vadinamąjį Thorah (Istatymą). Zydai buvo nevalia kreiptis į valstybės teismus: tik i kahalo teismą. Gėda ir nusižengimas nepažaboti savo ambicijos, pyktis, eiti ant peilių. Mokytojas didelęjį pargoj. Kieta ir pastovi ištermė. Ir klestėjo kahalai nuo Babilonijos iki New Yorko, nuo Arabijos iki Vilniaus ("Lietuvos Jeruzalės"). Knygos ir bendruomenė buvo žydų emigracijai lemtingieji veiksniai.

Mums reikia gerai suprasti, kad mūsų tautos išlikimą irgi knygos lemia, kad mūsų emigracijos ateitį irgi spausdintas žodis nulems. Knyga ir laikraštis — išmėgintas ir tikras lietuvių ginklas. Tačiau ir aštriausias kalavijas nieko negina, kol jis nėra paimtas į rankas. Lygiai taip pat ir knyga, kol ji nepaliečiama dūlėja knygyne ant lentynų, kol neatverčiama skaitytojo pirštu.

Dvylikos brolių juodvarniais lėkusiųjų likimas man gūdi mįslę. Bet dar šurpines mįslę, kad daugel mūsų brolių vėl — kaip anie šlėktos, vėl kaip anie krankėliai — juodvarniais išlekia...

Egi įstabus ir labai prasmingas pirmoji knygoj Martyno Mažvydo kreipinys: "Brailė, seseris, imkiet mani ir skaitikiet". Ji kartoja iš amžinybės ir istorijos mūsų lietuviškos dvasios milžinai: vyskupas Merkėlis Giedraitis, Simanas Daukantas, vyskupas Motiejus Valančius, Jonas Basanavičius, arkivyskupas Jurgis Matulaitis, Vydūnas, vyskupas Kazimieras Paltarokas. Ši jautri kreipinį kartoja didieji kūrėjai: Kristijonas Donelaitis, Maironis, Vincas Kudirkas, Vincas Pietaris, Vaižgantas, Vincas Krėvė, Balys Sruoga, Putinas, Jonas Aistis. Jie byla iš širdies į mūsų kiekvieno širdį.

Tebudi ir tesaugo mus lietuviškoji knyga!

Knyga — iš tautos gelmių, iš amžių gėlmės, iš kuriančio lietuvių širdies. Apie amžiną Lietuvos grožį, apie amžiną Lietuvos meilę —

Apie didingą mūsų Vilnių, augusį per daugel amžių. Apie laiko žingsnius Kauno senamiesty —

Apie bites liepose, gegutes beržuose. Apie kiško pėdes baltame baltajame sniege —

Apie protėvių mėlynas akis linų žydėjime —

Apie visų brangiausią šalį — mūsų motinų motiną — kurios vardas Lietuva.

ŽVELGIANT Į MOTIEJŲ VALANČIŲ PO ŠIMTO METŲ

VINCAS MACIŪNAS

(Tęsinys iš praėjusio šetad.)

Valančius nepriklausė „lakštinga- la negali nečulbėti“ poetų - rašytojų kategorijai, tad būtų veikiau- siai ir visai neaprašę, jei nebū- tų tam tikrai susidėjęs jo gy- venimo aplinkybės. Perkeltas iš Var- nių Kaunui ir rusų administraci- jos sekamas bei varžomas, todėl ir nebegalėdamas tuo pat plačiu mo- tiu bevaryti savo darbo ir netgi lan- kyti vėsykpijos (tai buvo jam 1865 m. uždavimas), taip pat besilpnėjan- čios sveikatos ir tolyn bežengiančios senatvės vis labiau prisilūps prie na- mų, Valančius jau daugiau turėjo laiko. Tad ir galėjo jam kilti min- tis užsiminti tokius nišius kaip beletistika, o beletistinių užuo- mazgų jo religinės knygelės netrū- ko. Štai pvz. gabalukas iš 5v. Pelik- so kapucino gyvenimo: „Nepertoli nuo Rymo, Valakų žemė; vienoj sodoj gyveno prastas žmogelis, ynas [tikras] plikis, bet dievobaimingas, kūr vedes moterį, sulaukė sūnaus ir apkrūstino jį Peliksu. Nuo kū- dikystės motina išmokė vaikeli poterių ir prisakymų, rašto nemokė, nes ne pati nemokėjo, o j iškalą ne- turėjo kuo leisti. Pelikas, užkludęs devintus metus amžiaus savo, jau ganė karvelės tėvų savo“ ir t. t. Argi negalėjo tai būti Valančiui tik- ra literatūrinė pagunda (ar net pro- vokacija) vėlto Rymo įrašyti pvz. Vėksnių parakvijos Mėskelių so- dą ir regyti pasakojimą apie žemaitį Tamošių ar Lauryną.

O štai ar ne Pruncės Paukštva- nių ar kurio kito „Vaikų knyge- lės“ nedidelio prototipas buvo va- lančiūnų šv. Kūbertas vaikystėje: „Valandos nebuvo, kurioj tėvams nebūtų širdies uždavęs. Vieną die- ną iškėlė langą ar pieno puodą pa- vertė, kioj ugnį į pastogę nešė, ki- toj susiedų vaikų sumušė ar gy- voltui koją padaužė; kioj, antlipes ant stogo, nukrito ir kaktą satį pra- mūsė ar į daržus kiaušes suleido“.

Savo ganytojiškoje 1856. VIII. 21 gromatoje graudeno Valančius: „Su didžiausiu sopuliu širdies mano gir- džio, joguei daug vietose krikščionys katalikai prašo meškininkus, idant namus, butus ir gyvulius jų švestų, o anie už piningus visokias su me- ka šventvagis doro ceremonijas vadžioja po trobas, klečias ir stal- dūs, po daržines ir jaujas, tą žvė- rindami ir pagal savo norą sa- vė rėkdamai, po tam jos kudimios išpėstomis, sumaišiusys su plaukais gaspadorių, gaspadorių, smilko, o kas labiausiai bedieviško, Dievo mū- ka, pavelsk la nukryžiatoto Išgany- tojaus mūsų siūlais aprašio[ja], būtas kažki kokias ant vandenio naškūda, o vis tai, kaip, sako, dėl našalimo ir atitolinimo ligų, ne- laiminių ir sužavėjimų. Ir yra tokie, kurie tam tiki! (Mūsų Senovė, II, Nr. 1, 1937, p. 116-117). Ir štai, ar ne tas pats besipiktinančio vė- skupo susirūpinimas išsileja visu „Paugusių žmonių knygelės“ sky- riui: apie meškininkus?

Viename „Žemaičių vyskupys- tės“ skyrelyje Valančius aprašinėja visokių žemaičių burtus, prietarus ar šiaipjau papročius: „Nuo senų gadynių, lig mūsų amžiaus šv. Jo- no naktį jaunūmenė, vaikinai su mergikėmis, gebėjo susieti į arti- mus beržynus ar ažuolynus. Eidami nešs sudžiūvusius berželius, katrais per Dievo Kūną puosė namus savo. Atėję tais pačiais berželiais sukur- davo didžią ugnį. Tuo tarpu vienas antras veiksmas, kankės ar skripkas atsinėses, pradėjo skambinti ir džiūginti. Linksmam tam balsui krū- meliuose atsiliepus, ne vieno kenklė nedimpčiojusi neliko, tūdy visi ap- sukai ugnies šokti suniko“, ir t. t. Štai gabalas tos etnografinės me- diagos, kuri užpildė „Palangos Ju- zę“. Ten irgi aprašoma, kaip šv. Jo- no naktį jaunūmenė „susirinko ko- piltoji, sukūrė ugnį ir pervedino skripkorių. Ties griežiant, šoko su-

Telesforas Valius

Telesforas Valius

Sunkieji metal (medžio raiznis)

Sunkieji metal (medžio raiznis)

sikiškę, dainuodami dainas“.

Aukščiau pateiktos ištraukos vaiz- diai parodo, kokia natūrali buvo Valančiaus beletistikos raida iš jo ankstyvesniųjų raštų. Be to, savo beletistikai atramos Valančiaus ga- lėjo gauti ir ano meto mūsų raš- tijoje. Rasime ten pavyzdžių, visai valančiškai atrodančių. Štai pvz. knygelėje „Jonas iš Svisločės“ skai- tome epizodą apie meškininkus, ku- rie apgaudinėja prietariškus kaimie- čius: „... atradom stalą, ant kiemo pastatytą: gaspadinė pridengė aną skuterio, o gaspadorius, nesdams duonos kepalą ir plečką arielkos, su dideliu nusizėminimu užprašinėjo mešką ing namus savus. [...] ta at- sispyrė ir eit nenorėjo ing vidų. [...] Tuo tarpu gaspadoriai paie- škojo dovany, idant mešką perpra- syti. [...] Čia nebeiškentėjo Jonas: stojes priešais, balsu nemažu su- ūko...“ Argi nepanašiai rašė ir Va- lančius po keturiasdešimt metų sa- vo „Paugusių žmonių knygelėje“?

Paskaidome ir kitas knygeles. Štai Kaij. Aleknavičiaus „Elemento- riuje“ (1846, 2. leid. 1858) yra 10 „kalbesių“ (t. y. pasikalbėjimų), kur išmintingas senukas Kirpus duo- da kaimynams įvairių patarimų bei pamokymų. Tarp kitko jis sakė: „Kiek kartų jums, vyrai, kalbėjau, samdykite kokį senį vaikams mo- kyti“. Kaimynai ir nusamdė Tamo- šių Piprą. Beje ir savo dainuško- s (Pasakos, priekimiai, veselės ir giesmės, 1861) eilėlavo: „Sosirinkė daugis vyrų / Pasisamdė sau Piprą / Mokyt turi mūsų vaikus...“ Taigi „kainio daraktorius“ įėjo mūsų liti- ratūron dar gerokai prieš Valan- čiaus Antaną Tretininką.

Panašumų randame ir kitur. Ar- gi ne valančiška yra M. Akelačio „Kvestorius“ (1860) pradžia: „Ne- toli Kauno gyvenio vienas gaspado- rius, nebagotas, ale ir nepavargęs. Pats visada, blaivas, o pati — žmo- nia darbininkė. Dievas davė jiems nematą vaikų; ketetas buvo jau nu- mirusių, o gyvos liko trys dukter- rys ir du sūnu. Jaunesnis vardu bu- vo Jonas, o vyresnis Petras. Jonas iš mažų dienų dideliai malonėjo mo- dyti“. Istojęs į bernardinus, Jonas ryžos tapti kvestorium (vienuolyno aukų rinkėju), nes „važinėdamas po svietą, bemokintu vargdiene- lius“. Štai vėl kitas Antano Tretin- niko pirmatakas.

Valančiaus ryšius su ano meto raštija svarstant, reikia paminėti dar vienas dalykas. Iš lenkų liti- ratūros (o ten iš prancūzų) mūsų didaktinės raštijos buvo atėjęs tik- ras liaudiškos apyskaitės tipas (pvz. V. Maciūnas, „Mūsų senes-

niosios didaktinės beletistikos šab- lonas“, Židyns, 1938, Nr. 5/6). Jos centre — koks nors doras bei šmin- tingas senyvas vyras, kuris bevaži- nėdamas po kraštą (pvz. krominink- kas Jonas iš Svisločės) ir susitinka- mas su įvairiais žmonėmis, duoda jiems visokių naudingų patarimų, papasakoja įdomių asitukimų, pa- giria už gerus darbus, o dažniau pabara už girtuoklystę, prietarus ar kitokiąs ydas. To pobūdžio buvo iš lenkų kalbos kun J. Rūpeikos (?) verstaš J. Chodzko „Jonas iš Svisločės“ (1823), vėliau perdirtas į „Joną Išmisločų kromininką“ (1860), kun. P. Gomalevskio „Ap- lankymas seniuo“ (1853), M. Ake- lačio „Kvestorius“ (1860), kun. J. S. Dovydaičio „Šiaulieniškis Senelis“ (1861-1864). Prie jų savo konst- rukcija artimai prisilieja Valan- čiaus „Palangos Juzė“ ir „Pasakoji- mas Antano Tretininko“.

Labai populiaris tokio tipo knyge- lė lenkų literatūroje (aišku, gerai žinoma ir Lietuvoje, kur tebevyra- vo lenkiškos kultūros įtaka) buvo Iz. Cartoriskienės „Piligrimas Dob- romilijai“ (1818), susilaukęs ligi to laiko, kai Valančius ėmė rašyti savo apyskaites, net 13 leidimų. Cartoriskienės apyskaitėje veikia panašūs į Valančiaus Antaną Tre- tininką kaimo vaikų daraktorius išmintingas ir doras Chvalibogas (Dievagarbis, taigi jau pats vardas ji charakterizuoja), kuris pamoko vaikus rašto, paaiškina žemės ūkio dalykus ir, kas įdomiausia, patrio- tiškai papasakoja Lenkijos istorijos epizodus. Tuo laiku tiek Lenkijoje tiek ir Lietuvoje dažno buvo kelia- ma savosios istorijos pažinimo reikš- mės jaunimo auklėjimui. Žymūs lenkų visuomenininkas S. Staszi- cas dar 1785 m. įtikinėjo, kad kiekvie- nas pilietis turis pažinti gimtojo krašto praeitį ir pirmoji knyga, ku- rią vaikas ima į rankas, turinti bū- ti jo tėvynės istorija. J. Niemcevičius tikėjosi, kad jo „Istorinės giesmės“ (1816), motinų niūniuojamos vai- kams, įstengs įkvėpti jiems tėvų krašto meilę. Panašiai pasisakė ir Vilniaus studentas Daukantas savo „Darbų senųjų lietuvių“ pratar- mėje: „... dėl tų motinų rašau, kurios geb savo vaikams darbus jų bočių prabotių pasakoti, o be raš- tų apsirink“. Daukanto veikalas nebuvo tada išspausdintas: betgi vargu ar jis būtų buvęs kaimietei motinai ir įkandamas. D. Poška pa- geidavo, kad kas nors, pasekdamas Cartoriskienės knygtę, parašytų lietuviškai trumpą Lietuvos istoriją parapiinių mokyklų vaikams (V. Maciūnas, „Tautinis auklėjimas ir

istorija“, Židyns, 1937, Nr. 2, p. 184). Kiek vėliau L. Juzevičius iš- leido trumpą Lietuvos istoriją vai- kams (1836), betgi lenkiškai. Pa- našiai kaip Poška, pageidavo ir „Jo- no iš Svisločės“ (1823) vertėjas jo žodžių lenkiškame J. Chodzko ori- ginalo nėra: „O kartais gal atsiras- tų tarp lietuvių ir žemaičių tokie meilninkai žmonystės, kurie [...] parengtų knygelelę dėl trumpo pa- žinimo mūsų žemės istorijos, lygiai kaip palgrimas Dobromilijue mu- zikėlių lenkų vaikų mokyti, tai idant lietuvių ir žemaičių pras- tiokėlių vaikų istorijos lietuvių že- maičių trumpiškai pamokyti“.

Neatirado tokių, ir tik Valančius tą mūsų raštijos spragą užpildė „Pasakojimu Antano Tretininko“. Šalia kitokių yra toje knygelėje ir keli istoriniai pasakojimai, daugiau- sia apie karą (anot Valančiaus, ka- rą) su kryžiuočiais: „Karė ant kal- no Girgždutės“, „Karė pas Pilėnus“, „Karė Pakuršė ties miestu Durbe“ ir kt. Kad ir be Daukanto stiliaus iškilmingumo, Valančius irgi mieliai pabrėždavo žemaičių narsumą ir laisvės meilę. Štai „karvaida Bučas, vyras diktas, narsus ir augalotas, pamatęs neprietelius, šlaip į savuo- sius prabilo: Vyras žemaičiai, še klausyk! Ar matot, kiek nepriete- lių susirinko ant galvų mūsų? Jų ragotinių nicks neveikia suskait- ti! O ko anie atkeliauvo? Ką mes pikto jiems padarėm? Susiejo dėl to, kad mūsų turtus išplėtė, mūsų žemę užimtų, moteris su dukterimis mūsų gvalavotų, dievus mūsų paniekė, o pačius savo vergais pa- daryt! Jei nadatūrėsim, sugursim ir neišmūšim jų — pakliūsim į jų nagai! Vers mus į savo viera: sakys reikiant artimą mylėti, patys ne trū- putelio nemyledami. Laistys mus su vandeniu, arba nenorinčius krikš- tys, o apkrūstiję apvers į savo ber- žius [...] Tokį tai gerą atneš mums tie ateijūnai! Todėl vienas iš vieno kibkim, tūrekinės ir muškim ne- prietelius, nes šimta kartų geriau yra mums numirti, kaip vokiečiams vergauti“.

Šiame Antano Tretininko pasa- kojime padvelkia Daukanto istori- nių veiklų dvasia. Daukanto „Bu- dę“ senovės lietuvis mirdamas ra- minosi, kad anamė pasaulyje „neb- novys tavę daugiaus nei kraugerys vokiečiai, nei pasalus gudas, bet jau tenai abudu vergaus amžinai“. Kaip jau aukščiau minėta, dėl tų (ir dar kitų) žodžių Kauno gubernatorius reikalavo uždrausti „Budą“ laisvai lietuviškai trumpą Lietuvos istoriją parapiinių mokyklų vaikams (V. Maciūnas, „Tautinis auklėjimas ir

si - sidomėjimas lietuvių tautosaka ir apskritai tautotyra. Plačiai net už Lietuvos ribų pagarsėjo L. Rėzos dainų rinkinys. Greta daugelio ki- tų vardu galime suminėti artimą Valančiaus draugą Daukantą, ku- ris ne tik rinko dainas (ir pasakas), bet ir išleido jų knygele, o taip pat savo „Būdę“ aprašinėjo lietuvių papročius. Neliko ir Valančius to są- jūdžio nepalietas. „Palangos Juzė“ pratarinėje jis rašė: „Kaip viskas pasaulij persimaino, taip persikeis ilgaiui ir žmonių papročiai. Ką aš numanydamas emiau ir surašiau ne vien papročius, bet ir juokavimus žmonių mūsų gadynės. O tai dėl to, idant atenančios [ateinančios] gi- minės žinotų, kas tiko žemaičiams su lietuviams gale mūsų devyniolik- tojo amžiaus“. Toji apyskaitė grū- tės prigrūsta etnografinės medžiagos: čia ir dainos, ir įvairūs papročiai (vestuvių, laidotuvių, Kalėdų ir kitų švenčių), visokios šokiai ir žaidimai, paskirose parapijose įva- ruojanti žmonių apranga ir būdin- gieji valgiai. Žodžiu tarant, tikras lobynas mūsų tautotyrynkams. Net stebies, kaip gerai jis pažino liaudies gyvenimą ir nieko nepamir- šo, nei kapelionaudamas svetima- me Moziruije, nei profesoraudamas Vilniaus ir paskiau Petrapilio dū- miesiuose, nei vyskupaudamas Var- niuose ir Kaune. Lyg niekur nebū- tų iš lietuviško kaimo išvykęs, o visą laiką gyvenęs su kaimo žmonė- mis, daliniesi jų vargais, rūpesčiais, džiaugsmiais ir visa tai akyiai ste- bėjęs.

Daug kas pažino tautosaką ir ste- bėjo liaudies papročius, bet ne visi vienodai tai vertino. Tokiai L. Ju- cevičius, ne kartą pavadinamas pir- muoju mūsų etnografu (beje, jis pasipažino su Valančium, kai tas profesoravo Vilniuje, ir iš jo skoli- nost, kaip jau aukščiau buvo nu- rodyta, istorinius užrašus), entu- ziaistai ragino: „Nepasididžiuo- kime užėti į mūsų dorų artojų dūmne pirkele: tai tik pas juos vie- nus išsilaikė senovinis protėvių bui- ties paprastumas, jų vienoda gyven- sena ir šiandien tebėra tokia pat, kokia buvo prieš keliolika šimtme- čių“. Stirkime jį nuomones, jų liaudies dainas, apsakymus, atverki- me tą sandoros skrynją, ir pamaty- sine, kaip daug rasime tiesų, ku- rių neregėjo iki šiol mokslingųjų tyrėjų akys“ (L. Juzevičius, Raštai, 1959, p. 57).

Visai kitokia dvasia padvelki- maldingojo bernardino Pabrėžos (taip pat Valančiaus gero pažista- mo) pamoksluose. Kalbėdamas apie vestuvinius papročius, Kretingos Sa- vonarola rūstiai griaužė: „Salin nuo jaunųjų per cielą svotą visoki šokinėjimai! Salin apsigėrimai, ša- lin blagazitimai! [negražios kalbos, keikimai] ir kitos nepačėvavės [ne- padarumai], kaip tai guldytu- vės, keltuvės, martavinai, piršlių karstymai ir visos balamutės [pai- kos] mados vėdlių, pasekėjų, sta- riųjų [piršlių]! [...] Kad nieks baltų dainų nedainuotų, kad nieks pasakų begėdiškų nepasako- tų“ (J. Tarvydas, „Etnografinė me- diaga Jurgio Pabrėžos pamoksluose“, Kraštotyra, 1971, p. 241-242).

Valančiaus pažiūros yra tarp tų dviejų kraštutinumų, betgi daug arčiau prie Juzevičiaus. Argi ne pa- naši mintis, kaip pastarajame aukš- čiau pateiktos Juzevičiaus citatos sakinyje, yra išreikšta ir priežodyje, kurį Valančius pasirinko savo „Pa- langos Juzė“ kaip motto: „Tankiai su sėmėga apsvilkusi vaikščioja tikra išmintis“.

Pabrėža savo pamoksluose pikti- nos vestuvinių papročius („ale vi- sas durnystės veselininkų trūdna [sunku] apsakyti“), dainomis („dai- nas tokias dainuoja, kurios yra ver- tos prakeikimo“) ir apskritai pokal- biai vestuvių pramogos metu („tu- rėdami širdis užrožytas [užkrėtas] nečystata, teplepā kalbas visų biau- riausias ir žodžius drapsto visų spėtiniausias“), o tiesiog niūrie nū- rta dėl šokių nepadorumo: „O ka-

besakyti apie tas padūkėles, kurios viršutinių sijonų virš galvos susirai- čiusios, šokinėja po trobos viduri“. Apie vieną šoki („Vadinas tas tan- cius špokis“) kalbėjo: „... pats bie- sas turėjo jį per koki bebažną [be- dievišką] žmogų išmislyti“ (citi- tos imtos iš J. Povilonio straipsnio „Žemaičių vestuvės k. Ambr. pa- moksluose“, Naujoji Romuva, 1939, Nr. 48).

Toks Pabrėžos pyktis visai svei- mas Valančiui. Penktajame vakare Palangos Juzė pasakojo savo nami- kiams: „Po pietų tariau gaspadi- nei: Motinėle, ar neleistum mums pašokti? Aš turiu skripčias [smui- ką]“. Ta atsakė: „Nu gerai, spardy- kites, ir mano dukterys to geidžia

be galo“. Valančius irgi būtų pa- sakęs: „Paspardykit, o aš bežiū- rėdamas skaniai pasijuoksiu, gal net aprašysiu jūsų šoki savo knygele- se“. „Palangos Juzė“ pratarinėje Valančius tikėjosi, kad jo knygelės „užsiliks kame nors bent viena, ku- rią atenčios giminės juokdamos skaitys“. Taigi, skaitys juokdamos. Valančius tai ne Pabrėža.

Pagaliau, kodėl gi žmonės ne- pasijuokė: juk kaimiečio gyvenimas buvo toks nelinksmas, pilnas vargų, rūpesčių, neprįkelių; kodėl gi bent trumpam neužsimiršti, neatsigauti. Savo dešimtajame vakare pasakojo Juzė: „... aš skripčias ištraukiau.“ (Nukelta į 3 psl.)

Tel. PR 3-3229

DR. ANNA BALIUNAS
2858 West 63rd Street
AKTŲ, AUSŲ, NOSIES IR
GERKLĖS LIGOS
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS
Akusieris ir moterų ligos
Ginekologinė chirurgija
6449 So. Pulaski Road (Crawford
Medical Building) Tel. LU 5-6446
Pirmą tikrąsias pagal susitarimą
Jei neatsiliepia, skambinti 314-8904

DR. VL. BLAZYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
Marquette Medical Center
6132 So. Kedzie Ave.
Val. pirm., antr., ketvirt., ir
šeštadienį 10-12 val. vakarų.
Seštadienį 10-12 val. vakarų.
Fakso susitarimas
Ofisio telefonas WA 5-2670
Reizd. tel. WAHrook 5-3048

DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm., antr., ketv. 1 iki 6 popiet
antr., penkt., 1-5, treč. ir šešt. tik
susitarus

DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
3709 West 51st Street
TEL. GR 4-3400
Val. pagal susitarimą: pirmad. ir
antr. 10-12 val. vakarų, treč. ir penk-
tadienį 10-12 val. vakarų

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGAS
Specialybė — Nervų ir
Emocinės Ligos
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą
Reizd. tel. — GI 3-6873

DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUSIERIA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave. WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei ne
atsiliepia, skambinti: MI 1-0001.

DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akių Ligos
3807 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. JANINA JAKSEVIČIUS
JOKSA
VAIKŲ LIGOS
2636 West 63rd Street
Pirmad. antr., ketvirtadienį, ir penk-
tadienį 10-12 val. ir nuo 5 iki 8 val.
vak., šeštadienį nuo 1 iki 4 val.

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. A. V. JUCAS
688-4441 — LO 1-4806
ODOS LIGOS — CHIRURGIJA
Ofisio: 1002 N. Western Ave.
5214 N. Western Ave.
Valandos pagal susitarimą

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1467 So. 49th Court, Cicero
Val. šeštadienį 16-18 ir 4-7. Trečiadienį
ir šeštadienį tik susitarus

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Ave., Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak.
išskyrus trečiadienį
šeštadienį 12 iki 4 val. popiet

DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvės gydytojas)
3925 West 59th Street
Val. pirmad., antr., ketvirtadienį, ir
penktadienį nuo 12-4 val. popiet ir 6-8
val. vak. šeštadienį 12-2 val. popiet, o
trečiadienį ir uždaras

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGAS
KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGOS
SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 val. ryto
iki 1 val. popiet, 1-5 val. vakarų.
Ofisio tel. RE 7-1168; reizd. 239-2919

DR. J. MEŠKUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val. pirmad., antr., ketv. ir penktadienį
penktadienį 2 iki 7 v. p. p. Tik susitarus

DR. VIDAS J. NEMICKAS
SIRDIES IR VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street
Valandos pagal susitarimą

OPTICAL STUDIO
VIOLETA KAROSAITĖ
7051 So. Washenau, telef. 778-8766
Pritaikomi akiniai pagal gydytojų
receptus.
Didelis akininių rėmų pasirinkimas.
Val.: pirm., antr., penkt. 10-5:30.
Ketv. 1-8 v. v. šeštadienį 10-4 v. p. p.
Trečiadienį ir uždaras.

DR. ROMAS PETKUS
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
Ofisio:
111 NO. WABASH AVE.
4200 NO. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLEČKAS
OPTOMETRISTAS
(Kalba lietuviškai)
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinis ir
"Contact lenses"

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PŪSLĖS IR
PROSTATOS CHIRURGIJA
2656 W. 63rd Street
Val. antradienį nuo 1-4 popiet
ir ketv. nuo 5-7 vakarų
Ofisio tel. 776-2830; reizd. 449-5445

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS
Adresas: 4255 W. 63rd St.
Ofisio telefonas RE 5-4410
Rezidencijos telefonas GR 6-0617
Vals.: pirmad., antr., ketvirtadienį ir
penktadienį nuo 1 iki 3 val. popiet

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisio ir reizd. 2652 W. 59th St.
Tel. PRospect 5-1223
Ofisio vals.: pirm., antr., treč. ir
penkt. nuo 2-4 val. ir 6-8 v. vak.
sekt. 2-4 p. p. ir kitu laiku susitarus

DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val. pirm., antr., ketv. ir penktadienį.
2-5 ir 6-7 — iš anksto susitarus

DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-8 val. popiet.
Treč. ir šeštadienį pagal susitarimą

DR. PETRAS ŽLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6234 S. Narragansett Ave.
Val. pirm., antr., ketv. ir penkt. 2-7.
Šeštadienį pagal susitarimą

Ateina jauna dainininkė

Birutės Onos Aleksaitės rečitalis

Paguoda nuplieskia širdį, kai pamatai, kad mūsų kultūriniam gyvenime dar ne viskas blėsta ir nyksta, kad šen ir ten dar vis iškyla jauni ir nauji vardai, nesantys atgaivą ir viltį i lietuvių išeivių mokslą ir meną. Tokia jauna jėga i mūsų kasdienybę dabar atkyla iš Bostono — tai Birutė Ona Aleksaitė.

Tiesa, Aleksaitė mūsų visuomenėi jau nėra mįslė — jinau jau yra koncertavusi Bostone, Chicagoj, New Yorke, Philadelphijoje, Hartforde, Conn., Providence, R.I. ir kt. Kai ji atliko Margučio koncerto programą Chicagoj, mūsų muzikos kritiku karalius Vl. Jakubėnas "Draugo" kult. priede apie Aleksaitės meną atspausdino palankų, teigiamą ir viltingą žodį.

Tačiau, kai kalbame apie naujus vardus, berods, visada yra pravartus žiupsnelis biografinių žinių. Tad ir stabtelkime čia nors porą minučių.

Birutė Ona Aleksaitė yra gimiusi lietuviškame Seinų krašte, vadinamam Suvalkų trikampy, kuris vis dar tebėra Lenkijos ribose. Pradžios ir vidurinį mokslą ji išėjo lietuviškose Seinų krašto mokyklose, lietuvių kalbą gerai moka žodžiu ir raštu. Vidurinį mokslą baigusi, įstojo i Varšuvos Muzikos konservatorijos dainavimo fakultetą, kurį baigė, jei neklystu, prieš penketą metų. Nelengvos dienos Aleksaitė buvo Varšuvoj — ten ji studijavo, o drauge pati turėjo ir pragyvenimą užsidirbti. Kai Varšuvos konservatoriją baigė, p. Jakubilių pakviesta, atvyko i Bostoną, Mass. Čia netrukus ji įstojo i Nauj. Anglijos Muzikos konservatoriją magistro laipsnį siekti. Porą metų studijavo dainavimą ir pedagoginius muzikos dalykus, taip pat beveik pati viena karta i labai nelengvomis gyvenimo problemomis besirūpindama.

Taip atėjo šių metų pavasaris, kada Birutė O. Aleksaitė jau galės atsisveikinti i su Nauj. Anglijos Muzikos konservatorija, rankose laikydama muzikos magistrės diplomą.

Kovo 14 d. 3 val. po pietų Nauj. Anglijos Muzikos konservatorija savo koncertų salėje surengė B. O. Aleksaitės arijų ir dainų rečitalį. Be kitų, jau išlaikytų egzaminų, šis rečitalis buvo jos diplominio darbo gynimas, atseit, taip pat egzaminas. B. O. Aleksaitės rečitalio programa buvo sudėtinga ir didžiulė — net 21 daina ir arijų. Programos sudėtingumą atskaiti nėra sunku — klasikinė muzika, romantikai, modernistai ir liet. liaudies dainos. Atseit, stilų ir formų įvairumas, platus laiko ir erdvės barai. Programos, kurią sudarė konservatorijos vadovybė, būdingas bruožas: subtilus kamerinis dainavimas, daugiausia dėmesio kreipiant i kūrinio stiliaus ir formos išbaigtą interpretaciją.

Kaip muzikos kritikos mense įprasta, išvardinsiu B. O. Aleksaitės rečitalio programos kūrinius (gal kada nors tai bus pravartu mūsų kultūros istorikui): J.-B. Lully Veneros arija iš op. Thésée, J.-P. Rameau Telaira arija iš op. Castor ir Polux, F. Philidor'o daina "Kas nors ji matė miestely", Fr. P. Schubert'o keturios dainos — "Rožė", "Pavasari", "Erlafsee", "Vyrai yra apgavikai", St. Moniuszkos arija iš op. Halka; po pertraukos K. Szymanowskio keturių dainų ciklas, S. Prokofjevo penkių dainų ciklas, dvi K. V. Banaičio dainos, dvi St. Šimkaus dainos ir bisui Lauretos arija iš Puccini op. Gianni Schicchi.

Visus kūrinius Aleksaitė turėjo dainuoti arijos ar dainos originalo kalba, taigi, ji dainavo prancūzų, vokiečių, lenkų, anglų,

rusų, lietuvių ir italų kalbom. Gal dar ne visų kalbų žodį ji tobulai taria, bet ir šioj srity jos jau stipriai pašokta i aukštį.

Bostone B. O. Aleksaitė mes išgirdom ne pirmą kartą. Ir visada ji padaro kokią nors staigmeną. Žiūrėk, kurį nors populiarų, nekomplikuotą romaną ar dainą ji padainuoja visai nesi-stengdama bravūruoti, klausytojus versti nuo kojų, o vokaliniu bei muzikiniu požiūriu sunkią ir sudėtingą op. ariją taip atlieka, kad čia pat per salę ima risti plojimų bangos...

Kovo 14 d. rečitaly Birutė O. Aleksaitė pasirodė kaip kamerinė dainininkė — tokia jau buvo jos koncerto programa! Prancūzų muzikinio baroko klasikų ji padainavo tikrai stilingai ir jautriai, klausytoją nukeldama i karalių ir didikų koncertinių "kamerų" nuotaikas. Nedaug balso, bet ypačiai daug grakščių ritmų ir dailaus frazavimo. Panašiu išjautimu ir stilingumu Aleksaitė atliko keturias Schuberto dainas ir truputį "rėksmingesnę" Moniuszkos Halkos raudą prie badu miršančio kūdikio. Kas XVII - XIX a. muziką dar vis tebemėgsta, turėjo progos dar sykį tos muzikos plonybėm pasigrožėti.

Lenkas Szymanowskis ir rusas S. Prokofjevas nūdien jau taip pat klasikai, nes abu jau mirę. Tačiau šių kompozitorių muzika iki šiol tebeaiškoma nauju ir moderniu žodžiu muzikinę kūrybą. Jų dainas dainuodama, nors tuo pat kameriniu stiliumi, B. O. Aleksaitė turėjo žymiai sunkesnių ritminių, intonacinių, intervalinių, įstojimų ir frazavimo sunkumų. Girdėjau, kai ku-

rie Bostono muzikai aiškino, kad šią programą dalį Aleksaitė padainavo dar geriau, negu klasikų. Na, čia tai jau skonio dalykas! Tačiau tiesa, kad ir šioj programos daly girdėjom išbaigtus kūrinius, įsijautėm i kaprizingų ritmų slinkti, pasigėrėjom subtiliom dainininkės balso spalvomis, jos tikrai pagirtinu, o gal ir įgimtu muzikalumu.

K. V. Banaičio ir St. Šimkaus dainos savo stiliumi ir forma bu-

Clevelando vyrų okteto koncertas

Draugo romano konkurso jubiliejinį iškilmių progą

VLADAS JAKUBĖNAS

Istorija žino kai kuriuos miestus, kur kartais dėl nežinomų priežasčių susitelkdavo stipresnės kultūrinės jėgos, ir būdavo pasiekiami ypač reikšmingi rezultatai. Vokiečių muzikos srityje šalia visuotinai žinomo klasikinės muzikos centro Vienoje, kiek anksčiau, 18-tojo amžiaus eigoje, Pietų Vokietijoje nedidelis Mannheimo miestas pasilikio įrašytas istorijoje, kaip pirmojo tikrojo simfoninio orkestro išugdytojas ir kartu simfonijos (faktinai sonatos) muzikinės formos susikristalizavimo vieta.

Clevelando miesto lietuviškoji kolonija irgi nelaukta ir neproporcingai savo dydžiui srutinko savyje stiprių muzikinių vienetų: čia įsikūrė Čiurlionio ansamblis, čia užaugo pirmaeilės reikšmės tik ką matyta Grandinė. Ten jau gyvuoja ir studentų ateitininkų choras. Ir jau trečią kartą Chicagoje išgirdome kitą Clevelando sambūrį — Rytų Babicko vedamą vyrų okteta. Ši kartą jis atvyko "normaliu" sąstatu, negalėjus dalyvauti jo įprastai soliste — sopranui Irenai Grigaliūnaitei; užtat padidėjo reikšmė abiejų "eilinių" solistų — tenoro Algirdo Gyllo ir boso Valdo Žiedonio. Atvyko Chicagoje pakviesti "Draugo" i dainavimą dvidešimt penkto "Draugo" romano konkurso ir premijos įteikimo iškilmėje kovo 28 d. Jaunimo centre. Oktetas yra gerai susidainavęs, kiekvienam jo nariui jaučiant savo vietą ir pareigą, turi išlygintą sąsambūrį ir gražių niuansų. Pabrėžtina, kad

Birutė Ona Aleksaitė

rie Bostono muzikai aiškino, kad šią programą dalį Aleksaitė padainavo dar geriau, negu klasikų. Na, čia tai jau skonio dalykas! Tačiau tiesa, kad ir šioj programos daly girdėjom išbaigtus kūrinius, įsijautėm i kaprizingų ritmų slinkti, pasigėrėjom subtiliom dainininkės balso spalvomis, jos tikrai pagirtinu, o gal ir įgimtu muzikalumu.

K. V. Banaičio ir St. Šimkaus dainos savo stiliumi ir forma buvimo mažiau "giminingos" Szymanowskiui ir Prokofjevui, o gal daugiau "susišaukė" su Schuberto dainom. B. O. Aleksaitė Banaičio ir Šimkaus dainom atrado savą ir jautrią interpretaciją, tu

dainų savaimingo grožio anaipol neužgožė anksčiau padainuoti kūriniui.

Gary Wedow buvo jautrus, atidus ir tikslus B. O. Aleksaitės rečitalio akompaniatorius. Solistei ir jam klausytojai nesigailėjo savo delnų. B. O. Aleksaitė buvo apdovanojta gėlėmis.

Tai tokia jūm "paskutinė naujiena" iš Bostono. Neabejoju, ne vienas sutiksim, kad tokios naujienos teikia gražių vilčių, jog mūsų renginiai Amerikoje dar vis nebus tik vymo tvaikas, kepsnių kvapai ir cigarečių dūmai...

St. S.

Bendoriaus liaudies dainoje "O, ko jūs liūdit?". Rimtai susikaupusios nuotaikos buvo ir R. Babicko aranžuotoje vokiečių baladžių kompozitoriaus F. Loewe "Ten vėjas, tai Maria" (lietuviški žodžiai D. Staniškienės). Šiuos numerius noriu paminėti pirmomis eilėmis, kaip malonius kontrastus, nes šiaip visa programa buvo pašvęsta lengvam, estradiniam, net restoraniniam repertui. Jo dauguma buvo iš šiandieninės Lietuvos, kas yra neišvengiama, tien esant prirašyti daugiabė šios rūšies literatūros, įvairaus dažnai visai gražaus lygio. Iš jų nuotaikingai apipavidalintoje J.

Clevelando vyrų oktetas dainuoja "Draugo" romano premijos įteikimo šventiniam koncerte, Jaunimo centre, Chicagoje, 8 m. kovo mėn. 28 d. Iš kairės į dešinę: Romas Bublys, Valdas Žiedonis, Džiugas Stanškis, Mečys Aukštaitis, Raimondas Butkus, Gytis Motiejūnas, Algis Gylis ir Minčugas Motiejūnas. Nuotr. V. Noreikos

Pranas Visvydas

TRYS NIŪRIOS IŠPAZINTYS

I

Rytoj, gal rytoj likimas padės man taisyti su tais, kurie geidžia mano mirties. Meldžiu atsparumo makbetiškom lūpom, nors nieko nesu dar nukovęs, bet teisingųjų svita kas nakty vis daužo duris ir šaukia: Išeik, žmogžudy! Užstūmęs vėlkę, prie židinio tūnu ir savo gyslas rauda užkamšau, ir šautuvo lizdą valau, ir tik aušrojant užmiegu lyg nuvarytas arklys. Sapnuoju tą patį tikrovišką sapną: teatro sodely liepsnoja žmogus. Ar mano ranka tai padarė? Bejėgiškai klausiu ir laukiu teisybės dienos.

II

Kuo aš galū pasiteisinti, Kad viskas griūva, nelyginant sutriuškintoj Ispanijos Armadoj. Kaip aš galū guldinti prasmę, jei mintys pavirto aistra, ir baimė despotiškais būdais vis atima norą bet ką daryti. Galvoti? Pažinti? Kurti? Keliauti? Nesu juokdarys, nei Afrikos magas, nei koks geradėjas kilnus. Esu pareigingai įklimpęs visom keturiom i laikmečio pelkę, teisybės trofėjais dangstausi, už pagėimą tauvę keliu ir noriu likti seniai iškentėtų kančių admiroliu.

III

Neišsprendžiau vakar, nei šiandien. Rytoj neišsprendsiu. Aure — didieji darbai ir daiktai susilieja i niūrų Valpurgijų bokštą, kuris devyngalve našta vis laiko prislėgtą tikėjimo plaustą, ir džiaugtis sunkiau, nei liūdet, nors vasara globsto kiekvieną būtybę ir ragina viską pažinti, mylėt. Matau gi pro langą, kas dedasi gatvėj: ir bėga, ir šaukia, ir verda pasaulis, ir kiemuose žaidžia patraukę vaikai, ir dūksta laimingi kaimynų šunychiai, ir niekam nerūpi sprendimo našta, nes vakar ir šiandien skardena žina, kad reikia mums būti ir tiels.

IRKLUOTOJAI

Valtys nuo ūkanotų priemiesčio rėvų plaukia i būdantį vasaros skliautą. Ilgesio upėj vėl plūduriuoja mintys kaip meškerių plūdės.

Saulės ištroškę, jie geria aušrą. Vyzdžiuose nyksta sapno lašeliai. Rankos pavirsta švytinčia bronzą. Tyška daina su irklavimo kirčiais.

Broliai! Prieš srovę lemta irkluoti. Skaros pakrantėj mums plevėsuoja. Vandenių sesės lelijos bučiuoja. Širpsta šlaituose vilties koralai.

Valtys jau girioj. Gražuoliai medžiai gretomis brenia kelevių sutikti, siūlo jiems globą kvepiančių eglų, lydi i neregėtą vidurinio salą.

Kopos! Karklynai! Šaukia vadovas. Irklą išmeigęs stabdo laivyną. Čia mūsų uostas. Garbinkim saulę! Čia mes pradėsim laisvės gaidynę.

ŽVELGIANT I MOTIEJŲ VALANČIŲ PO ŠIMTO METŲ

(Atkelta iš 2 psl.)

Visi, pagaliau tėvas su motina, kaip neseni, šoki pradėjo. Paskiau išsimankštinę sakė man atėi i tarė: "Et, šioj gadyneį nelaimingoį patys tiktai rūpesniai mus vargina, gražu bent per valandą jų neminėti".

Savo paskutiniame vakare papasakojęs apie žaidimą, vadinamą vėselę, Jurė pridūrė: "Tas veikalas man patiko". Neabejoju, daug tokių linksmy liaudies žaidimų patiko ir Valančiui. Ano gūviojo Palangos siuvėlio lūpomis jis pats

kompozitoriaus. "Bisui" buvo duota ypač komiška daina "Motociklas", Lietuvoje žinoma, tiek rimta, tiek pramoginė muziką kuriančio A. Brazinsko.

Lengvoji programos dalis buvo atlikta gerai, sklandžiai, įdomiai ir turėjo gražaus pasisekimo. Vis dėlto būtina viena pastaba — R. Babicko oktetas neturi organiško tiek stipriai pagaunančio lengvo polėkio, kad pilnai pateiktų tokią šios muzikos persvarą. Užtat jis turi kitą vertintiną dovana: sugebėjimą susikaupiti melodingai lyrikai, net melanholijai. Tai yra brangus ir per mažai išnaudotas šio ansamblio turtas. Atmiešus programą viena kita visai kontrastuojančia, rimto, net tragiško pobūdžio daina, ypač turint du įtikinančius solistus, kaip A. Gylis ir V. Žiedonis, ir žinant R. Babicko sugebėjimą aranžuoti, Clevelando oktetas tik laimėtų. Kur ieškoti medžiagos? Lietuvių literatūroje, turint dabar tokį perteklių lengvos literatūros, tinkamų pavyzdžių joje sunkiau būtų rasti. Tačiau vokiečių romantikų, ypač Fr. Schuberto dainose yra gi tikrų perlų; paieškojus, jų būtų ir prancūziškoje vokaliniėje literatūroje, tiek elegantiškai lengvo, tiek i lyrinės ar dramatinės nuotaikos. Nedidelis, gerai parinktas šios rūšies įnašas gerokai pakeltų Clevelando okteto meniską svorį, kuris ir dabar sudaro stiprų, kultūringą vienetą.

ne kartą reikškė savo mintis ir pažiūras.

Nepretendavo Valančius i mokytus etnografus: "Nusimanau ne viską ["Palangos Jūzej"] tesurašęs, bet turiu viltį atsirasiant mokytą vyrą, kurs, mano paveizdą sekdamas, surinks ir likusius dalykus" (iš pratarmės). Valančius visų pirma buvo rašytojas. Jam ne tik (net ir ne tik) rūpėjo užfiksuoti ateičiai etnografinę medžiagą, kiek nupiešti liaudies gyvenimą ryškiu tepuku, paskanintą linksmo humoro ir, šiaip ar taip, turintį nemažą gyvastingo džiaugsmo: kodėl gi bent valandai nepamiršti visų bėdų ir rūpesčių! Ir taip šablono plėkiais atsiduodančiom anų laikų katektizminėn ir didaktinėn rašiliavon su Valančiaus raštais gaivinančia banga šliukštelėjo spalvingas liaudies gyvenimas.

Suprantama, kad i liaudžiai skirtas knygesles skverbėsi ir liaudies kalba. Tad šen ir ten užeisime ryškiai liaudies Valančiaus stiliaus atitikmenų; pvz. Gomalevskio "Aplankymas seniuko": "laukiau tų atpūskų mūsų bažnytėlėj, kaip gervė giedros", "boba [...] gale vežimuko susigūžus kiūksojo", "mūsų šalėj ledva bajorėlis, tuojau pučias kaip ežys", "Berniakai ir mergaitės juokės susimindami, o i tėvai Martynas su Kristina kailj netvėrės", "ant anų vėselės visi velniai, matydams anų griekus, iš džiaugsmo tancevojo"; Dovydaičio "Šiaulėn. Senelyje": "eidams namol iš kartimios, kraipės i visas šalis, tartum žasiukų būrį varinedams", "jaunuomenė, užmiršus savo enatą, braidžioj biauzybėse, kaip kiauless po lūgus", "kai paims knygą, tai kaip žirnius barsto", "klausydamas tavo tratėjimo, pamisljiau, bene Raseinių Magdė atgijo", "laukė mišių šv. galo, kaip mažas vaikas Velykų", "tankiai imdavo ji nagan už degtinę".

(Bus daugiau)

Clevelando "Grandinėlės" šokėjai su muzikantais

Nauji šokėjai ir nauja programa

Clevelando "Grandinėlės" pasirodymas Chicagoje

Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos Ryšių centro rūpesčiu Clevelando Grandinėlės buvo pakviesta Chicago ir kovo 27 d. Marijos aukšt. mokyklos scenoje sušoko reto įdomumo programą. "Grandinėlės" vargu ar turi sau konkurentų. "Grandinėlės" pasirodymas nėra vien tautinių šokių eilė. Tai lyg besivystantis spektaklis, vis atnešas kažką naujo, plėtojantis kažkokiu kūrybiškesniu būdu. "Grandinėlės" šokėjai, aišku, nėra profesionalai, bet bendras spektaklio planas kvepia kažkokiu profesionaliniu platumu, linijų ryškumu, masinių judėjimų planingumu.

Siame pasirodyme matyta nauja programa, su nauju šokių sąstatu, ankstyvesniems išsiskaidžius Amerikos gyvenimo keliais. Šokių choreografijos pagrindai gauti iš Lietuvos; tai yra suprantama; ten visos reikalingos sprendžiamos profesionalu būdu, yra galimybės rausti po buvusius kaimus, dabartinius kolūkius, surasti dar nežinomų šokių ar šokių variantų ir, jais remiantis, kurti didesnius paveikslus. Šalia šešių choreografų pavadintų programoje figūroja ir "Grandinėlės" vadovas Liudas Sagys. Jo nuveiktas darbas, jo kūrybinis įnašas yra pats didžiausias. Gauti šokių aprašymai pritaikyti profesinio tipo liaudies šokėjams; šia juos tenka pritaikyti Clevelando lietuviškajam jaunimui. Negalimus dalykus tenka padaryti galimais arba nuo jų atsisakyti, neprarandant visumos. Liudui Sagui tai sekasi. Jis moka suvaldyti jaunimą, pavertti jį disciplinuotu vienetu, įkvėpti entuziazmo dirbti. Be šokių entuziazmo, be vadovo kūrybinės minties, negalėtume išvystyti to, ką išvydome. Bendram vaizdui gražų pagrindą teikė p. Alės Sagienės efektingai ir spalvingai suderinti tautiniai rūbai.

Buvo tikrai įdomu. Sunkū aprašyti visus šokius, kurių nei vienas nebuvo nuobodus. Naujieta buvo siaudėlė (nuo žodžio "siausti"), šokama vien merginų, šokis surastas garsiam Klaudijui kaimo netoli Biržų. Sudominio miktai, šokamas su ilgomis lazdomis; įdomiomis figūromis pražydo ir trafaretinis klumpų pakojis. Ypač originalus buvo gaidys, pradėdamas solo šokėję ir griausmingo gaidžio giedojimo. Gaidys, kregždė ir į jaunimo žaidimas našlės pasižymėjo įdomia muzika, užrašyta, kaip ir kitoms šokiams, Lietuvoje pasilikusių ir naujai išaugusių kompozitorių: J. Svedo, A. Bražinsko, A. Balčiūno, J. Gaizausko, V. Juozapaičio, E. Pilypačio, L. Povilaičio. Įdomios naujienybės buvo: atbulinis, mergaitės jame dažnai šokant atbulomis, bergždeninės — humoristinių figūrų šokis, prasidedas, pastodant kaukėtiems vyrams — užgavėnių vel-

VLADAS JAKUBENAS

niams; rasodėlė — kontrastinių nuotaikų mergaičių šokio pynė; įdomumo sukėlė ištrauka iš rusnicio — Klaipėdos krašto Rusnės apylinkės žvejų šokių trys kontrastiniai momentai, išsiskiria savo choreografinėmis figūromis.

Visumoje — atmosfera scenoje buvo rafinuota ir disciplinuota, nepaisant šokių neprofesionalizmo.

Gaila, kad bendras šokiams pritariančios muzikos lygis ne visai juos atitiko. Žinoma, čia yra tam tikrų natūralių sunkumų: šokių muzika turi būti tvirtu ritmo ir masiniam šokiui privalo būti pakankamai garsi. Tačiau to garsumo buvo gal kiek per daug ir per daug vienodo. Atrodo, kad su mažomis išimtimis buvo vartojamas visas orkestras: du saksofonai, du elektroniniai sustiprinti akordeonai, fleita, fagotas ("bassoon" — klaidingai programoje pavadintas oboju). Tik su mažomis išimtimis buvo perdėm grojama "forte". Gal kiek per garsiai buvo paleisti ir scenoje pastatyti garsintuvai? Šiaip ar taip, lyrinuose ir žaidimo pobūdžio epizoduose norėtusi kai kur švelnesnio skambesio — ji gali suteikti saksofonai ir elektroniniai reguliuojami akordeonai. Pasigedome, kad ir trumpų, epizodinių solistinių momentų, ypač turint, be jau minėtų instrumentų, fleitą ir fagotą. Visai suprantama, kad šioje srityje norai gali gerokai skirtis nuo galimybės, ypač turint reikalo su neprofesionaliais muzikų įėjimais ir su kartais nemuzikalia šokių dalimi. Bet... panašius problemus bus turėjęs ir Liudas Sagys. Norėtusi, kad tai, kas L. Sagio sėkmingai įvykdyta choreografijoje, būtų pritaikyta, galimybės ribose ir muzikos vedėjo Jono Pažemio srityje. Ypač tai lietuvių dinamikos diferenciacija ir nors epizodinių solistinių spalvinguma. (Pvz. viliotinio gale, scenoje pasilikus tik dviem mergaitėms, šokis galėtų užsibaigti ne pagrindine melodija, grojama pilnu garsumu visu akordeonu bei saksofonu, bet fleitos solo, su pora pianino akordų, suteikiant tuo trumpalaikio, bet malonią ne lauko kontrasto, muzikams momentui perėjus akompaniatoriaus rolę. Visa tai priskirkime tačiau prie pagėdymų, turėtinų omenyje ir įvykdytinų galimybės ribose. Išaišgi Grandinėlės spektaklis išimtinai tampa savo įdomumu, kūrybingumu ir disciplinotumu. Visai suprantama, kad Grandinėlės mums sėkmingai atstovauja ir privalo toliau atstovauti užsienio švykose.

Išspardutoje Marijos saleje publika sukėlė Grandinėlės tikras, vertai užtautas ovacijas.

Norom nenorom

PRADEDU IR BAIGIU LENINU

Sutapimas ar kas, bet šių metų Lenino premijai pasiūlyti du romanai: J. Avyžiaus "Sodybų tuštėjimo metas" ir G. Markovo "Sibiras".

Ir sakykite man, kad mūsų laikmetis nėra ciniskas? Ramia sąžine sugretinti Lietuvos tuštėjimą su lietuvių tremtinių golgotos šalimi — Sibiru gali tik bolševikai.

Lietuvių išeivijos muzikinės pajėgos šiemet palinko į mėlynkrūjus, uniformomis tvaskančius spektaklius. Losangeliečiai tapo čigonų barono vasalais, o Chicago "Pirmyn" choro giesmininkai pasižventė grafo Liuksemburgo šlovei.

Nežinau, kas titulu hierarchijoje svarbesnis — baronas ar grafas? Man, pilkam rašėvai, pakanka liaudies žmogaus. Baisiai pasiilgau gero liaudies dainų koncerto. Ak, kur dingio malonios, jaunų gražiabalsių chorų dainuojamos lietuvių dai-

nių solistinių momentų, ypač turint, be jau minėtų instrumentų, fleitą ir fagotą. Visai suprantama, kad šioje srityje norai gali gerokai skirtis nuo galimybės, ypač turint reikalo su neprofesionaliais muzikų įėjimais ir su kartais nemuzikalia šokių dalimi. Bet... panašius problemus bus turėjęs ir Liudas Sagys. Norėtusi, kad tai, kas L. Sagio sėkmingai įvykdyta choreografijoje, būtų pritaikyta, galimybės ribose ir muzikos vedėjo Jono Pažemio srityje. Ypač tai lietuvių dinamikos diferenciacija ir nors epizodinių solistinių spalvinguma. (Pvz. viliotinio gale, scenoje pasilikus tik dviem mergaitėms, šokis galėtų užsibaigti ne pagrindine melodija, grojama pilnu garsumu visu akordeonu bei saksofonu, bet fleitos solo, su pora pianino akordų, suteikiant tuo trumpalaikio, bet malonią ne lauko kontrasto, muzikams momentui perėjus akompaniatoriaus rolę. Visa tai priskirkime tačiau prie pagėdymų, turėtinų omenyje ir įvykdytinų galimybės ribose. Išaišgi Grandinėlės spektaklis išimtinai tampa savo įdomumu, kūrybingumu ir disciplinotumu. Visai suprantama, kad Grandinėlės mums sėkmingai atstovauja ir privalo toliau atstovauti užsienio švykose.

Išspardutoje Marijos saleje publika sukėlė Grandinėlės tikras, vertai užtautas ovacijas.

nos? Ar ne per anksti nuo jų begame?

Kai užsakau į lietuvių kultūros parodą, vykstančią (vas. 15 — bal. 4 d.) Los Angeles mokslo ir pramonės muziejiaus patalpose, išgirdau vienos amerikietės pastabą: "Tie lietuvių labai mėgsta tapyti paveikslus".

Is tikrųjų parodoje vyrauja tapyba. Tiksliau — daile. Paviekslai ne tik kabo ant sienų, bet ir dvigubomis skaidėmis vėja laika automatiškai žibintuojama palubio ekrane. Kokia dailininkų pavardžių gausa! Nežinau, ar gražiai išreikšti abstrakti dar nėra menas. Juos gali nuturėti kiekvienas, šiuolaikiniai im-

Nauji leidiniai

• Andrius Baltinis, VYSKUPO VINCENTO BORISEVICAUS GYVENIMAS IR DARBAS. Roma 1975. Išleido Lietuvių katalikų mokslo akademija. Tai ketvirtas tomas serijos leidinių, pavadintų bendrojo vardu "Nėgstantieji žiburiai". Knyga didesnio formato, 192 psl., iliustruota nuotraukomis, kainą 8.00 dol. gaunama ir "Drauge".

Veikalas suskirstytas į keturias dalis: I. Tėvų namai ir mokslo metai; II. Paaukštai kunigystėje ir visuomenėje; III. Darbai katalikų organizacijose; IV. Žmogus, dvasininkas, patriotas. Gale dar duodama panaudotos literatūros sąrašas, dokumentiniai priedai, santrauka anglų kalba ir vardinis indeksas.

Si parašyta ir išleista vyskupo kankinio monografija yra tikrai neįsiverčiamas, regimasis paminklas — pastatytas šviesiam vyšk. B. Vincento Boriseviciaus atminimui. Liudnu sutapimu knyga yra paminklas taipgi pačiam jos autoriui ir knygos mecenatui kun. Antanui Vilkaičiui, kurio lėšomis buvo apmokėtos spausdinimo išlaidos. Knygai dar nespėjus išleisti, jos autorius, kun. Andrius Baltinis mirė 1975 m. birželio 23 d., o mecenatas monografijos parašymo skatin-

ponuoja tik dideliais pavidalais, dideliais užmojais.

Parodoje trūksta žinių apie mūsų tautodailę. O ir esamos surašytos vos žiūrimomis mąšinsio raidėmis. Šiaip viskas gražu. Rengėjai nusipelnė pagyrimo. Ypač vykęs istorinis skyrius su pačiais žemėlapiais.

Minėto muziejiaus gale, greta lietuvių ekspozicijos kambarių, yra stiklinis pusrutulis — inkubatorius, kuriame kalasi viščiukai. Žinoma, iš kiaušinių. Vaizdas smagiai nutiekia besibūruojančių lankytojus.

Mūsų parodos atidarymo vakara prie šio inkubatoriaus stoviniavo svečiai, ką tik pasivašinėję šampanu ir žagarėliais. Viena ponit leipo iš juoko, stebėdama geltonplunksnų pirmuosius žingsnius pasaulyje.

— Ar tai lietuviški viščiukai — paklausė palydovo.

— Ne, brangioji. Tai tikriausiai meksikietiški. Ju tiek daug kalifornijoje. Sakyk, ar tau patiko tie keistai surašyti lietuvių pyragaičiai?

— Labai skanūs. Atneš dar viena.

Vėliau, važiuojant namo, galvoje kalėsi nardausi klausimai: kas gudresnis — višta ar kiaušinis? Iš kur tas paprotys marginti kiaušinius? Ar daug žmonių valgo kiaušinius be druskos? Ir taip toliau...

Jeigu norite sužinoti, su kuo valgomą druską, pasiskaitykite labai įdomią Juozo Baltušio knygą "Su kuo valgyta druska". Baltušis vaizdingai aprašo savo vaikystės dienas, praleistas Rusijoje pirmojo pasaulinio karo metu. Jos buvo sunkios. Tačiau varga skaidrino nuostabus motinos pasiaukojimas.

Štai vienas samojingas knygos epizodas, skirtas įvykiui Beketovkoje. Viena pavasario dieną vyras emė ypatingai ruošti. "Skuta barzdas, galanda skutuvus, pasipuošdamas odiniais diržais, kiti jau prausiasi pašalį išsinuoginę iki juosmens, tretė kelnes persimūnė... — Kalbės Leninas... — sako ne vienas, ir sakė tokiu balsu, tarytum šneketi turėjo ne žmogus, o pats dievas".

Eitū lažybų, kad mažąja rai de rašomo drevo — Lenino premija šiemet bus paskirta Jonui Avyžiui, aprašiusiam Lietuvos godus tuštėjimą. Vėliau eteis eilė Sibiriui.

tojas kun. A. Vilkaičis mirė 1975 m. rugsėjo 5 d.

• Jacques Maritain, PROTU IR TIKEJIMU. Mariteno raštų rinktinė. Partipino Studentų ateitininkų sąjunga. Vertė Anicetas Tamoliūnas, S.J. Kalba tikrino Vladas Kulbokas. Įrašus piešė Telesforas Valius. Išleido "Krikščionis gyvenime", 1975 metais. Spaudė Immaculata Press, I.C.C., Putnam, CT 06260. Leidinio mecenatas kun. dr. Mykolas Kirikilas. Knyga kietas, viršelais, 340 psl., kainą 6.00 dol. gaunama ir "Drauge".

Tai žinomo šių laikų mastytojo, prancūzo Jacques Maritain mirusio 1973 metais, gilių ir aktualių raštų rinktinė. Knygos turinys skirtas ir šias pagrindines dalis: Protas ir pažinimas, Laikas ir istorija, Žmogus ir visuomenė, Tikėjimas ir bažnyčia. Šie didieji skyriai savo keliu vėl skirstomi į skyrelius ir poskyrius. Vertimas sklandus, parinktos ištraukos aktualios šiems laikams, palydimos vertėjo komentais ir pastabomis.

• Liudas Dovydenas, THE BROTHERS DOMEIKA. A novel in the English translation by Milton Stark. Published 1976 by Lithuanian Encyclopedia Press, Inc., 395 West Broadway, South Boston, Mass. 02127.

Tai Liudo Dovydeno žinomo romano vertimas į anglų kalbą. "Broliai Domeikos" 1936 metais nepriklausomoje Lietuvoje yra laimėję aukščiausią metinę literatūros premiją, vadinamą Valstybine literatūros premija. Ji buvo kasmet įteikiama autoriui už geriausiąją tu metų grožinės lite-

ratūros knygą Vasario 16-tosios išvakarėse iškilmingam literatūros vakare Kauno valstybiniame teatre. Premija buvo 5000 litų. Ji buvo valdžios įsteigta 1935 metais. Ir pirmoji ją laimėjo Ieva Simonaitytė už romaną "Aukštųjų Šimonių likimas". Sekančiais metais ji teko Liudui Dovydenui. Ir štai dabar ta romana turime jau ir anglų kalba. Knygos kainą 6.00 dol., gaunama ir "Drauge".

• LITUANUS, Volume 21, Number 1, Spring 1976. Lithuanian Quarterly of Arts and Sciences. Žurnalą anglų kalba leidžia Lituanus Foundation, Inc. Redakcinis kolektyvas: J. A. Račkuskas, Antanas Klimas, Tomas Remeikis, Bronius Vaskelis. Šį numerį redagavo J. A. Račkuskas. Lituanus administruoja: Jonas Kučėnas. Redakcijos ir administracijos adresas: Lituanus, 6621 So. Troy, Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata 10 dol.

Siame numeryje: Education in Lithuania prior to the Dissolution of the Jesuit order 1773 (J. A. Račkuskas); The Ameri-

can Lithuanian Press (J. P. Balyis); Vaclovas Sidzikauskas on Lithuanian Diplomacy in 1920's (Alfred Erich Senn); A Declaration of the Lithuanian National ePeople's Front; Descriptive Study of Educational Attainment, Occupation, and Geographical Location of the Children of Lithuanian Displaced Persons and of American Born Parents who attended Immaculate Conception Primary School in East St. Louis, from 1948-1968 (Vytautas Gavelis); British Museum Begins Survey of Physical and Genetic Characteristics of Central and Western Europeans. Pennar, Parming, and Rebane, "The Estonians in America: 1627-1975" (Norman Lederer).

• LIETUVIŲ DIENOS, 1976 m. sausio mėn., Nr. 1. Leidžia A. Skirius. Redaguoja Redakcinė kolegija. Redakcijos ir administracijos adresas: 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029. Metinė prenumerata 12.00 dol.

Šį kartą vedamuoju prisimename Mažąją Lietuvą. Po to nemazai žurnalo puslapių prasmingai paskirta šviesiajam šių dienų mažlietuviui, Chicago lietuvių liuteronu "Tėviškės" parapijos klebonui kun. Anstui Trakui. Aprašoma ir iliustruojama dar spaudos balius Chicagoje, skulptorius Dagys, Melbourne lietuvių kalbos kursai ir kt. Numeris užsklandžiamas lietuvių gyvenimo angliškaisiais puslapiais.

• VILTIS, Volume 34, No. 6, March-April 1976. A Folklore Magazine. Žurnalas leidžiamas anglų kalba, skirtas įvairių tautų liaudies šokiams, dainai, dalei. Gausiai iliustruotas. Redaguoja ir administruoja V. F. Beliajus, P. O. Box 1226, Denver, Colorado 80201. Metinė prenumerata 5.00 dol.

Chicago Savings Offers You A Choice Of These Beautiful

COLOR TV SETS

WHILE YOU EARN 6 1/2% to 7 3/4% PER ANNUM IN OUR SPECIAL ACCOUNT

17" Diagonal COLOR

With \$1,500

You can have this 17" RCA XL-100 COLOR TV... and your money grows to \$1,857.12 in 24 months.

Or With \$2,000

And your money grows to \$2,203.08 in 4 years.

Or With \$5,000

And your money grows to \$5,588.46 in 2 1/2 years.

Or With \$10,000

And your money grows to \$10,691.09 in 1 1/2 years.

Or With \$20,000

And your money grows to \$21,024.81 in 1 year.

19" Diagonal COLOR Remote Control

With \$1,500

You can have this 19" RCA XL-100 COLOR TV... with Remote Control... and your money grows to \$1,955.54 in 24 months.

Or With \$2,000

And your money grows to \$2,122.23 in 4 years.

Or With \$5,000

And your money grows to \$5,408.95 in 2 1/2 years.

Or With \$10,000

And your money grows to \$10,581.98 in 1 1/2 years.

Or With \$20,000

And your money grows to \$20,890.22 in 1 year.

MES KALBAME LIETUVISKAI

Enjoy Your TV NOW PLUS

EARN INTEREST

*Funds must remain in this special account for term of certificate. From your deposit, we deduct the cost of the item, but the interest you earn pays for it, plus gives you an additional gain of 6 1/2% to 7 3/4% on your full deposit. Federal regulations require substantial interest penalty for early withdrawal.

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

DES PLAINES OFFICE: 1063 DAKOTA STREET, DES PLAINES, ILLINOIS 60018, TELEPHONE: 297-0700

ALHAMBRA OFFICE: 304 WEST NORTH AVENUE, CHICAGO, ILLINOIS 60610, TELEPHONE: 462-3515

MAIN OFFICE: 6245 SOUTH WESTERN AVENUE, CHICAGO, ILLINOIS 60636, TELEPHONE: 476-7678

Kultūrinė kronika

KULTŪRINĖ VAKARONĖ, SKIRTA VYTAUTO MACERNIO POEZIJAI

Ateinantį penktadienį, balandžio 9 d. 7 val. 30 min. vak., įprastinė kultūrinė vakaronė Jau-nimo centro kavinėje, Chicagoje, paskirta Vytauto Macernio poezijai. Poetas, kaip žinome, buvo pačioje jaunystėje, netoli savo tė-višės Žemaitijoje 1944 metų ru-denį, rusams užplūstant Lietuvą. Pirmosios ir pakartotinės jo po-ezijos knygos buvo draugu išleis-to pokario metais jau išėję. Vytautas Macernis čia greit įgi-jo didelio populiarumo. Ypač ji pamėgo jaunimas, kai tuo tarpu Lietuvoje jo poezija net po au-toriaus mirties 22 metus buvo draudžiama spausdinti. Draudi-mas nuimtas tik 1966 metais, kai išėjęs jo „Vizijos“ jau buvo išleistas Romoje 1947 metais, o visa jo eiliuotoji kūryba vienoje knygoje „Poezija“ atspausdinta Chicagoje 1961 metais.

Ateinantį penktadienį kultūri-nėje vakaronėje čikagiečiams vėl bus proga artimiau apibendruoti su poetu Vytautu Macerniu ir jo poezija. Vakaronės programoje trumpai apie patį poetą pakal-bės jo studentiški dienų bičiū-nis Kazys Bradūnas, o Macernio „Vizijos“ ir kai kuriuos sonetus deklamuos ir juos pakomentuos aktorius Kazys Veselka. Visi kvie-čiami.

ŠI SAVAITGALĮ CHICAGOJE

Jaunimo centro Didžiojoje sa-lėje vyksta didelės apimties Jung-tinių Amerikos Valstybių lietuvių senosios išeivijos istorijos, gyven-i-mo, veiklos ir darbų apžvalginė paroda. Parodą rengia „Draugo“ dienraštis. Parodos vadovu Br. Kvikiro ir kitų talkininkų rūpes-čiu jona yra sutelkta net 3000 įvairių eksponatų.

M.K. Čiurlionio galerijoje, Jau-nimo centre, vyksta dailininkės Vidos Krištolaitytės darbų paro-da, surengta ateitininkų sendrau-gių.

Šiandien, balandžio 3 d., 7 val. 30 min. Jaunimo centro kavinė-jė, tęsiant ateitininkų sendraugių suorganizuotą gėveninio semina-ro paskaitų ciklą, kalbės Kestutis Girnius tema „Kas yra mora-lus?“. Visi kviečiami.

LKM Akademijos centro valdy-ba Romoje išleido monografiją „Vyskupo Vincento Borisevičiaus gyvenimas ir darbai“, kurią pa-rašė kun. dr. Andrius Baltinis

XX amžiaus madona (paveikslas) apdovanotas aukščiausią premiją tarptautiniame madonų meno festi-valyje Los Angeles, Ca, ir Grand National Award Amerikos dailini-nių profesinės sąjungoje New York-e. Tai puošni dail. POVILO PUZI-NO monografija, kuri yra didelio formato ir talpina 28 spalvotas re-produkcijas. Kartu ir XX amžiaus Madona. Kaina 25 dol. Puiki dova-na ir tinka bent kurioms prog-momis įteikti bent kam: sveikintau-čiui ar lietuviui. Gaunama DRAUGE, 4545 West 63rd St., Chicago, IL. 60629. Už-ankant pridėti 50 centų už persiun-timą. Iliuzijos gyventojai moka 5 proc. mokestį.

(mies), o spausdinimo išlaidas apmokėjo kun. Antanas Vilkaitis (irgi miręs). Monografijos su-tiktuvės bus balandžio 4 d., (ry-tų) 1 val. 30 min. popiet Jau-nimo centre. Kun. dr. Antanas Juška supažindins su tik ką iš-ėjusia knyga, o kun. dr. Jonas Vėlūtis papasakos savo atsimini-mus apie vysk. V. Borisevičių. Dail. Markelytė ir Arvydas Zy-gas paskaitys ištrauką „Sutiktu-ves rūsia LKM Akademijos Chi-cagos židiny. Visuomenė kviečia-ma dalyvauti.

Dailininko Antano Petrikonio tapybos paroda šį seštadienį atidaroma Marquette Art Gallery patalpose 3215 W. 63rd St.

NAUJA KNYGA IR PASTOVUS ADRESAS

Zinomojo prancūzų mastytojo Jacques Maritain rinkinių raštų knygos „Proti ir tikėjimu“ išlei-dimo proga leidykla „Krikščio-nis gyvenime“ prašo pranešti, kad nuo kovo mėn. 1 d. Lietu-vių katalikų mokslo akademijos, leidyklos „Krikščionis gyvenime“ administracijos ir muziejaus ALKA nuolatini ir pastovus ad-resas yra toks: P.O. Box 608, Put-nam, CT 06260.

BIRUTĖ POKELEVICIOTĖ LATVIŠKAI

Prieš kelerius metus „Draugo“ romano konkursą laimėjęs Birutės Pūkelevičiūtės romanas „Rug-sėjo šeštadienis“ žinomo mums vertėjo Janio Zarins yra išverstas latvių kalbon. Knyga leidžia lat-vių leidykla Gramatu Draugs, ji pasirodys gegužės mėnesyje.

ITEIKIAMA BOOKS ABROAD/NEUSTADT LITERATURINE PREMIJA

Zinoma minėto vardo tarp-tautinė literatūros premija — 10000 dol., skiriama kas antri metai, kaip ankščiau skaitytojus jau informavome, šiemet buvo paskirta amerikietei poetei ir ra-šytojai Elizabeth Bishop. Premi-ja laureatė bus įteikta balandžio

Poetas Vytautas Macernis, 1921-1944 (žūr. kultūrinė kronika)

9 d. Oklahomos valstybiniame universitete, Norman mieste, Oklahomoje.

PIANISTĖ ALDONA KEPALAITĖ TARPTAUTINIO KONKURSO TEISEJA

Praėjusį seštadienį ir sekma-dienį, kovo 27 ir 28 dienomis, New Yorko tarptautiniuose na-muose įvyko ketvirtos metinės Artists International Presenta-tions koncertų agentūros jaunų muzikų varžybos. Varžybose da-lyvavo 14 ankščiau atrinktų as-menių, pučiamųjų instrumentų kvintetas, pučiamųjų ansamblis, penki pianistai, du violončelistai, fleitistas, smuikininkas, du sop-ranai ir vienas mezzo-sopranas.

Sprendimų komisiją sudarė de-vyni teisėjai. Viena iš jų buvo ir lietuvių pianistė Aldona Kepa-laitė. Sprendimai bus paskelbti savaitės begyje.

Premijos — laimėtojams agen-tūra surengs koncertus Carnegie Recital Hall.

JURGIO GLIAUDOS NOVELĖS RUSISKAI

Rašytojo Jurgio Gliaudos no-velė „Netikėtas laiškas“ išspaus-dino rusų emigrantų laikraštis „Novoje Ruskoje Slovo“, leidžia-mas Jungtinėse Amerikos Valsty-bėse.

Nauji leidiniai

• BOOKS ABROAD, Volume 50, Number 1, Winter 1976. An International Literary Quarter-ly. Sponsored by The Universi-ty of Oklahoma. Editor: Ivar Ivask.

Visai pasaulinei literatūrai skirtas žurnalas, leidžiamas ang-lų kalba. Mėsinė prenumerata 10.00 dol. Adresas: Books A-broad, 1005 Asp Ave., Norman, Okla. 73069.

Šį kartą nemažai dėmesio skiriama Eugenio Montale, Pablo Nerudos ir Guenter Kunert kūry-bai bei šiandieninei portugalų prozai. Naujų knygų recenzijose aptariama ir Romualdo Lankaus-ko „Netikėtų išpildymų valan-da“ ir Jono Lankučio „Lietuvių dramaturgijos raida“. Abi recen-zijos parašytos Rimvydo Šilbajo-rio.

• Vytautas Alantas, AT-SPINDŽIAI OKANOSE. Nove-lės. Lietuvių Endiklopedijos lei-dykla. Išleista Bostone 1976 m. Tiražas 1000 egz. Knyga kietais viršeliais, 380 psl., kaina 6.00 dol., gaunama ir „Drauge“.

Leidiny yra Vytauto Alanto novelių rinktinė. Autorius yra iš-leidęs penkis savo novelių kny-gas. Ne visos jos čia, išėję, lengvai surandamos. Retenybė yra dar išėjusios nepriklausomo-je Lietuvoje. Dabar išleistoje knygoje yra paties autoriaus at-lykto iš visų ankstesniųjų, rei-kia manyti, pačios geriausios. Tad vienoje vietoje labai para-nkai turime visą Alantą novelistą. Be kita ko, rinktinė yra įdėta keletas ir dar niekur nespau-sdintų novelių.

• EGLUTĖ, 1976 m. vasario mėn. Lietuviškas laikraštis vai-kams išėjęs. Redaguoja ses. Ona Mikailaitė, Elena Juknevi-cienė ir Danguolė Sadūnaitė. Ad-ministruoja ir spausdina Nekaltai Pradžiosios Marijos seserys. Meti-nė prenumerata 7.00 dol. Redak-cijos ir administracijos adresas: Eglutė — Immaculate Concep-tion Convent, Putnam, Conn. 06260.

Tai dviem spalvomis spausdina-mi, eileraštukų, pasakų, apsak-

MITOLOGINIŲ DEIVIŲ GLOBOJE

„Baltic Heritage Radio“ (KCRW - 89.9 FM Santa Mo-nica, California) programoms paremti folklorinė popietė Los Angeles mieste š.m. 14 d. pra-ėjo tarsi amerikiečių astronautų žygis — pasigėrėtinai! Tai kelių žmonių nuosirdaus darbo vaisi-us. Jų pavardės tikrai verta iš-ryškinti: Vytautas ir Vanda Zele-niai, Romas ir Aldona Švainaus-ka, Niuta Dobrovolskienė, Mo-nika Lemberdienė, Viltis Jutulienė, Nijolė Kentienė, Vytautas Plukas, Vladas Juodeika, Baly-s Geštautas, Živilė Gimbutaitė, Giedra Gustaitė ir veikloji Rasa Zelenytė.

Jei ką praleidau, atleiskite. Pritraukti tokį gražų svečių bū-rį saulėtą sekmadienį (už 7.50 asmeniui!) i Wilshire Ebel dido-ką koncertų salę yra vis dėlto menas.

Mielai buvo paimti i rankas ge-rai informuojantį programos lakštą, su M. Biržiškaitės-Zy-mantienės lino raiziniu viršelyje. Pasienyje prasmingai rikiavo-si tautosakos įkvėpta dailė: liau-dies skulptorių dievukai, V. Igno, A. Švažo ir H. Žmuidzinienės kūriniai. Panašia ekspozicija norėtųsi pasidžiaugti dažniau.

Po trumpo Vytauto Zelenio įvado dr. Marija Gimbutienė su-pažindino klausytojus su lietuvių mitologinėmis deivėmis. Paskai-tos stilius lengvai, suprantamai sudėtas, kupinas šilto vaizdingu-mo. Kiek gražių niuansų vis dėl-to glūdi mūsų deivių — Saulės, Aušros, Laimos, Laumės, Raga-nos, Giltinės — viešpatijoje. Pro-fesorė pažymėjo, kad, nuolatinio slopinimo dėka, lietuvių senovės religija tebelieka tamsoje. Truks-

mėlių ir gražių piešinių kupini puslapiai, kuriuos kiekvienai tėvai turėtų prenumeruoti savo maže-siems skaitytojams. Vasario mė-nesio numerio medžiaga geroka savo dalimi yra pabrėžtinai patri-otinės minties. Bet ir ši tema mažajam skaitytojui pateikiama jam suprantama forma ir vaiz-dingomis iliustracijomis. Yra ne-mažai vaiko akirai aplamai ple-čiančių rašinėlių, pavyzdžiui, šį kartą labai patrauklioje Alek-sandro Radžiaus apybraižoje skaitytojas daug sužinos apie Šiau-rės pašvaistę.

• PIRMIEJI ŽINGSNIAI, 1976 m. vasario mėn. 21 d., Nr. 3. Kristijono Donelaičio lituanis-tinės mokyklos mokinių laikraš-ėlis Chicagoje. Leidinys ilius-ruotas, spausdintas spaustuveje, 32 psl.

ta apie tai geros literatūros. Solistė Stasė Klimaitė-Pautie-nienė, vilkinti gražų tautinį rū-bą, padainavo Kačanausko „Kad aš našlaitė“, Banaičio „Siuntė anyta“, Tallat-Kelpšos „Koks lengvas poilsėlis“ ir bisui liau-dies dainą „Vai pūtė, pūtė šiau-rės vėjelis“. Solistės balsas pri-minė gerai įvaldytos violončelės švelnų sodrumą. Didelį dėmesį ji kreipė į dainų turinį savo iš-raiška tapdama liaudies herojė-mis: našlaite, barama mergele ir pan. Dainavimui tiko stropus jau-nos Lou Ann Neill akompani-

mentas arfa. Išėjo laumėškai pa-kilus duetas. Lou Ann taip pat solo paskambino Budriūno „Ty-kiai, tykiai“.

Pabaigai Liudas Dovydenas paskaitė nuotaikingą apybraižą „Mano velnias“, tuo vyriškai lyg ir atsverdamas mūsų deivių (mito-loginių h esamų) reikšmingu-mą. Čia pat popietės svečiai ga-lėjo išgyti dar spaustuvės dažais kvepiantį Liudo Dovydeno roma-ną „The Brothers Domeika“, ku-rį i anglų kalbą išvertė Los Angeles gimęs lietuvių žurnalis-tas, literatūros mokslininkas, vertėjas Milton Stark. Akį patrau-kia viršelio raudonas gaidys. Toks išdidus ir gyvas. Pr. V.

LIETUVAI IR PAVERTGTAI LIETUVIŲ TAUTAI GELBĖT

Aukas prašoma siųsti, užpildant pridedamą atkarpą.

Čekius rašyt Lithuanian National Foundation vardu.

LITHUANIAN NATIONAL FOUNDATION, INC.

64 - 14 56th Road
Maspeth, N. Y. 11378

Aukų \$.....

Vardas ir pavardė

Pilnas adresas

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

SPYGLIAI IR ROYGLIAI

REDAGUOJA DR. S. ALIČNAS

TEISYBĖS IR MELAGYSTĖS

Šiais laikais meluojančių žemėje, kaip ir nėra. Gal dar pasitaiko koks melagis balandžio 1 d., bet reikia manyti, kad ir jis jaučiasi labai nejaukiai. Žmogus šiais laikais sako teisybę. Kai dr. F. Kaunas vadinamos reorganizuotos bendruomenės susirinkime Cicero kolonijoj visus kvietė į vienybę, matyt, jis irgi tik balandžio 1 d. juokus kretė. Šiais padoriais laikais niekas nenori jokios vienybės, šiais laikais visi patriotai, o kaip tu įrodysi patriotiškumą nesimušdamas. Ir visi vienybės kvietėjai yra balandžio pirmosios dienos žmonės, nes juk jie žino, kad niekas jais nepatiks ir niekas nesitaisys, nes kaip tu pasieksi vienybę nesimušdamas.

Buvo laikai, o kai kur ir dabar tokie pat yra, kad sau per dvidešimt metų lietuvių su pagaliau negalėjai nuvartinti LB susirinkimą, o dabar jau jų pora šimtinii ateina ir vien tik todėl, kad galėtų įrodyti, jog jų teisybė. Taip sakant, ne kokia ten balandžio pirmos melagystė, bet teisybė, kad tavo priešas, jei ne komunistų agentas, tai tikriausiai pusradonis ir jį reikia būtinai išvesti iš vieno ar kito posto, kad tau pralaisvėtų vieta. Žodžiu, abi pusės sako teisybę ir, abiejų pusų klausant, matyti, kad nė vieno lietuvių nebėra, kuris būtų dar bent pusiau padorus. Jeigu taip kokią balandžio pirmą dieną ponas Vlikas, užtraukęs pyptę, pasakytų Altai, Bendruomenė ir reorganizuotai papelei, kad, jūs, senmergės, sėskit prie kavos puodelio ir draugiškai nuraukit vieną kitą nuo galvos perukus, tai visi manyto, kad Vlikas nebereikalingas, nes jis kviečia taikontada, kada labiausia reikia muštis.

Ak, kad kas nors pirmą balandžio imtų ir pameluotų, teigdamas, kad lietuvių kovotojai labiau nekenčia savo brolio negu okupanto, kad kas nors imtų ir pameluotų, kad tie, kurie nori, kad kiti iš okupuotos Lietuvos nebėgtų, baisiausiai bijo, kad jiems patiems nepasiūlytų į tą darbinę Lietuvą vykti. Kad kas imtų balandžio pirmą ir pameluotų, kad visi kovotojai už teisybę labiau nori sau garbės negu

tėvynei. Būtų gera, kad nors balandžio pirmą imtų ir pameluotų, kad visa ta kova yra seneliukų pasipardymas. Taigi būtų tokia nekaltą, tiesiog visus džiuginanti melagystė.

Ak, kad kas nors balandžio pirmą imtų ir pameluotų, kad komunistas tai joks priešas, o didžiausias priešas tai lietuvis, su kuriuo verta muštis ir bažnyčioj, jeigu tik klebonai leistų, ir turės teisę, nes lietuviui lietuvi mušti yra šventas karas.

Visur tik teisybės, šventos kovos, patriotizmai, pasiaukojimai, nosim žemės arimai, ak kad kas nors balandžio proga, bent jau kitiems metais, paimtų ir pasakytų, kad visa tai ne dėl tėvynės, bet dėl savo garbės. Tai būtų malonus melas, ir jei kas patiktų, būtų mieliai apgautas.

T. P.

NEPAVYKO PASIZYMETI

„Ejome Vatikano link. Staiga pasigirdo policijos sirenos. Kun. P. Rabikauskas sako: „Kosyginas vyksta pas popiežių“. Tuojau pasirodė policininkai, motociklais apsupę automobilį. Kun. Paulius Šventojo Tėvo svečia pamatė, o aš, begalvodamas, besigailėdamas, kad neturiu nei kiaušinio, nei pomidoro, nei „pištalioto“ po ranka, nei žūrėjau „taikinio“ pro automobilio langus. Taip ir pasilikau už tėvynę nepatekęs į kalėjimą, neapkalbėtas per radiją, neparodytas televizijoje — ne didvyris.“

Br. Petras Kleinotas, SJ

INVOKACIJA PABAIGOJ

„Pabaigoj dr. V. Dargis paprašė kan. V. Zakarauską sukalbėti invokaciją. Po invokacijos visi dalyviai skirstėsi su pakelta nuotaika, nes susirinkimas buvo darbingas ir įdomus.“

K. Paulius

„Niekada neapsimoka būti karštakošiais — tokia košė greit atšala.“

Dr. J. Adomavičius

Dar apie Jaunimo kongresą

„Pagaliau, svečiam susirinkus, pradėta ir užkandžiuti. Ir vėl — kiaulės kumpis, kuilio dešros ir višta. Jaučiu — nei kvapo! Tai ir Argentina!“

„Pagaliau ant scenos užsilipo Br. Nainys, PLB pirmininkas. Nors laikrodžio rodyklės maišėsi apie vidurnaktį, kalbėtojas sklandžiai skleidė rankoj laikomus rankoj lapukus ir klostė savo mintis. Nesvarbu, ar kas klausėsi, ar kas tik taip sau užė. Kai pagaliau po ilgoko kalbos laikotarpio pasigirdo iš salės „užteks“, pirmininkas suidejo. Lapukus į kišenę ir sklandžiai nužengė nuo scenos.“

Kornelijus Bučmys
„Darbininkas“

Taip komunistinė „Tiesa“ vaizduoja mezgėją, paskirtą sekretorės postą.

GAVUS AMERIKOS PILIETYBĘ

Prieš keletą metų Amerikon atkeliavę pabėgėliai — vyras su žmona, svajoję tapti piliečiais. Pralindę pro visokius formalumus ir metus kitus pasimokę, kantriai laukę ir nepamėtę vilčių, pagaliau vieną dieną vyras įpuolė virtuvėn su ilgai lauktąja gera naujiena.

— Ona, Ona! — šaukė jis. — Pagaliau mes esame amerikiečiai!

— Puiku. — atsakė žmona ir tuojau apjuosė jį prijuoste. — Dabar tu plauk indus.

KONDUKTORIAUS DARBAS

— Ponia, jūs turite ir tam vaikui pirkti bilietą. Jis daugiau kaip dvylikos metų, — išpėjo konduktorius.

— Kaip jis gali būti dvylikos, jeigu aš ištekėjusi tik prieš dešimt metų, — aiškina moteriškė.

— Ponia, mano darbas — klausiti bilietų, o ne klausyti išpažinčių, — atsako konduktorius.

„Nė daktaro Adomavičiaus žmonės taip neklausia, kaip klausė vysk. Valančiaus.“

Lina Slonskytė,
K. Donelaičio mokyklės
VIII kl. mokinė

„Toje istorinėje fotografijoje greta Kudirkos išėjo iktai frontininko galva, tautininko alkūnės, krikščionio demokrato bobos padurkos ir mano kelnės...“

Antanas Gustaitis
„Kultūrinė vakaronė“

— Turint galvoje skaičių žmonių, kurie dabar nori būti prezidentu, gal būtų kraštas yra geresnė būklė, negu manėme.

PROLETARINĖ DIDUOMENĖ

J. Osenka, lenkų rašytojas, pasakoja tokią istoriją:

„Zetų pora garstė kaip nepakartojami snobai. Patekti į tarpą žmonių, kurie lankosi pas juos — visai nelengvas dalykas. Norint peržengti Zetų būto sieną, neuztenka būti inžinierium, advokatu, universiteto profesorium; čia reikia būti „kuo tai“.“

Sunku patikėti, bet tai faktas: per priėmimą Zetų salono tarydyje stovi šveicorius, specialiai šiam reikalui nusamdytas iš aukščiausios kategorijos restorano. Jis skelbia, kad atvyko toks ar toks svečias: pavarde ir titulu, tai yra darbovietė ir užimamas pareigas.

— Ponas Dastalekas iš komiso parduotuvės! — sušunka šveicorius, triskart trinkelėdamas lazda į grindis.

Pasigirsta susižavėjusiųjų šnibždesys. Dastalekas įeina, nusilenkia vos pastebimam galvos linktelėjimu, barsto šypsenas, o tyliai, konfidencialiai:

— Šiandien mes priėmėme į komisą keletą porų užsieniečių batukų ant platformų... Aplodismentai palaipsniui nutyla, lieka tik tylūs muzikos garsai, sukneltų šlamesys, švelnus kvepalų dvelkimas.

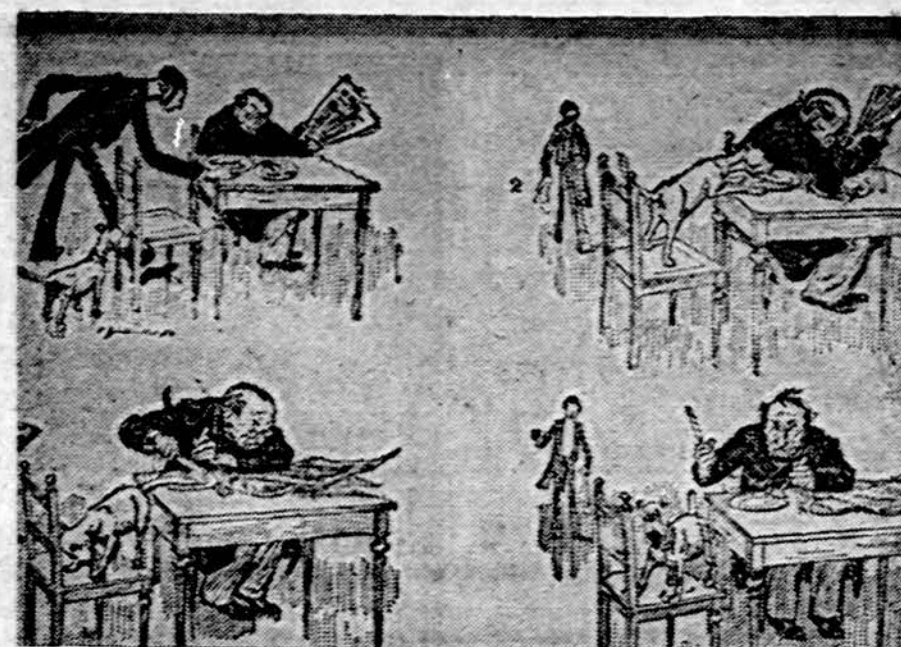
— Ponia Kmiotowska iš „Gastronomo“! — skelbia šveicorius.

Vyrai susibūriuoja, taisosi kaklaryšius, čiūksčioja lakuo-tais batukais... Seimininkas pažįsta šypseną ir širdingu, nors ir savigarbos kupinu gestu papakviečia:

— Prašau, prašau... Man taip malonu jus matyti!... O šveicorius akmeniniu veidu jau skelbia, kad atvyko naujas svečias:

— Ponas Strženkievičius, inspektorius iš butų ūkio valdybos... — Mielas drauge! — išsiekia glėbį buto seimininkas. — Brangusis drauge! — pakartoja jis, iš susijaudinimo nebegalėdamas daugiau ištarti nė žodžio.

Šveicorius lazda staklę į grindis.

Kas atsitinka kai žmogus labai susidomėjęs skaito laikraštį ir šuo nušė dešrą arba kaip atsirado dešrelės pavadinimas Hot Dog.

KŪRYBINĖ BAIMĖ

Kada du vaikai moderniojo meno parodoje išvydo perdėtai abstraktų paveikslą, vienas tuojau sušnibždėjo kitam:

— Bėkime greičiau iš čia, kol dar niekas nesako, kad mes tai padarėme.

NEVERTAS MANDAGUMAS

Graziai merginai įlipus į sauskimšai keleiviai: užpildytą autobuso, vienas vyriškis pakilo iš vietos.

— Nereikia, sėdėkite savo vietose, — aš pastovėsiu, — tarė mergina.

— Galite, kiek norit stovėti, man gi čia reik išlipti, — atsakė tas vyras.

POLITIKOJ

— Per anksti kalbėti apie trečiąją politinę partiją, surasime kvalifikuotų kandidatų dviem pirmosiom.

The Times, Hammond

PROLETARINĖ DIDUOMENĖ

J. Osenka, lenkų rašytojas, pasakoja tokią istoriją:

„Zetų pora garstė kaip nepakartojami snobai. Patekti į tarpą žmonių, kurie lankosi pas juos — visai nelengvas dalykas. Norint peržengti Zetų būto sieną, neuztenka būti inžinierium, advokatu, universiteto profesorium; čia reikia būti „kuo tai“.“

Sunku patikėti, bet tai faktas: per priėmimą Zetų salono tarydyje stovi šveicorius, specialiai šiam reikalui nusamdytas iš aukščiausios kategorijos restorano. Jis skelbia, kad atvyko toks ar toks svečias: pavarde ir titulu, tai yra darbovietė ir užimamas pareigas.

— Ponas Dastalekas iš komiso parduotuvės! — sušunka šveicorius, triskart trinkelėdamas lazda į grindis.

Pasigirsta susižavėjusiųjų šnibždesys. Dastalekas įeina, nusilenkia vos pastebimam galvos linktelėjimu, barsto šypsenas, o tyliai, konfidencialiai:

— Šiandien mes priėmėme į komisą keletą porų užsieniečių batukų ant platformų... Aplodismentai palaipsniui nutyla, lieka tik tylūs muzikos garsai, sukneltų šlamesys, švelnus kvepalų dvelkimas.

— Ponia Kmiotowska iš „Gastronomo“! — skelbia šveicorius.

Vyrai susibūriuoja, taisosi kaklaryšius, čiūksčioja lakuo-tais batukais... Seimininkas pažįsta šypseną ir širdingu, nors ir savigarbos kupinu gestu papakviečia:

— Prašau, prašau... Man taip malonu jus matyti!... O šveicorius akmeniniu veidu jau skelbia, kad atvyko naujas svečias:

— Ponas Strženkievičius, inspektorius iš butų ūkio valdybos... — Mielas drauge! — išsiekia glėbį buto seimininkas. — Brangusis drauge! — pakartoja jis, iš susijaudinimo nebegalėdamas daugiau ištarti nė žodžio.

Šveicorius lazda staklę į grindis.

Tikriausias, be jokių klaidų projektas.

Vyt. Vėblausko pieš.

„Už savo pinigų geriantieji „Naujienų“ nešmeizė. Būtinai užrašyti vardus ir pavardes tų, kurie šmeizžia Naujienas.“

„Naujienos“

GIRIA IR BARA

A.L. iš Illinois „Drauga“ bara, kam buvo įdėta nuotrauka, vaizduojanti, kaip malšinamos demonstracijos Ispanijoj.

B. K., taip pat iš Illinois, parašė: „Gerai, kad įdėto tą nuotrauką, pamatė, kad Ispanijoj karaliaus dar nesuraudonojo, o kerta į kailį komunistam, kad net dul-

NEI VISTA, NEI VISTA

Mūsų skaitytojas, Angelių miestą išmains į Vistą, nusiskundžia, kad losangeliečiai bei santomoniečiai Vistą švelbėžiudami vadina Vistą. Kad palengvintų šitarimą, jis taip samprotauja:

Daugeliui ji Vista, O kai kam višta... Pakeitėm jos vardą: Ji mums Visata!

Esame visatoj Jūs visi ir mes, Leidžiam čia užklydę Valandas ramias.

Pridedat jūs „santa“ Prie kokio nors fe, Štai ir gaunat šventą Miestą Santa Fe.

Monica jums „santa“, Irgi, mat, šventa. Mums tas mūsų kampas Vien tik Visata!

Į Visatos gimėm Ir gyvenam joj, Į visatą grįšim Formoje naujoj.

Ir ilgai dar bus čia Toji Visata, — Ne kokia šventoji, Bet ir ne višta!

Bosas mąsto, kaip užmigęs kabine- te nekarkti.

SKUNDAI

SALDYTUVAS:

— Visą laiką dirbu šlaurės sąlygomis, bet jokio priedo negaunu...

NUOSPAUDA:

— Aš tvirtai laikaisi ant abiejų kojų!

NUORUKA:

— Mane ištiko moters likimas: pirma karšta spaudė, pas-kui pametė.

J. Vasiliauskas

OPERACIJA

Kaimietis kalnų gyventojas — hibilis — lankėsi pirmą kartą ligoninėje, kur jo paaugulyš sūnus turėjo būti operuojamas. Stebėdamas kiekvieną gydytojo judesį, hibilis paklausė:

— O čionai kas?

— Tai anestezija. Ją gavęs, jis nieko nežinos, — paaiškino gydytojas.

— Negaišk laiko, daktare, — sušuko kaimietis: — jis ir dabar nieko nežino.

80 M. JAUNUOLĖ

Švėsama 80 m. gimimo dieną, moteris buvo paklausta: kokios dovanos ji norėtų šia proga?

Kad jaunas vyras mane pabu-čiuotų, nė nemirktelėjus atšovė jaunuolė.

SVARBIAUSIA

Moteris nusilaužė, kriadama nuo laiptų, koją ir šaukia savo vyrui:

— Ko čia žiopsai, ieškok greičiau liudininkų.

— Valgis, gėrimas ir kitos linksmybės rytoj kainuos brangiau. Naudokis šios dienos pigumu.

— Ten, kur devyni vyrai viena gaidį piauna, ir dešimtajam darbo atsiranda.

— Tas, kuris pavirsta į asilą, neturi skustis, jei kiti ant jo joja.

Gerald E. Randolph

— Detente yra prancūzų kalbos žodis, ištiriamas Amerikos valstybės sekretoriaus vokišku akcentu, derantis su rusais.